

Universitätsbibliothek Paderborn

Homiliæ Qvadragesimales Reverendissimi D.ni P. F. Hieronymi Baptistæ De Lanvza Venerabilis memoriæ Episcopi Barbastrensis & Albarrazini, Ord. FF. Prædicatorum

Ex Hispanico idiomate in latinum perfectè fideliterq[ue] iuxta posteriorem omnium, nouamq[ue] editionem translatae, & ab innumeris cùm S. Scripturæ, tùm SS. Patrum typographicis erroribus emendatæ ... cum triplici Indice ...

Lanuza, Jerónimo Bautista de

Antverpiæ, 1649

Feria V. Hebdomadæ sanctæ: Homilia Qvadragesimaqvinta. In die Cœnæ Domini. Ante diem festum Paschæ. sciens Iesus, quia venit hora eius, vt transeat ex hoc mundo ad Patrem, cum dilexisset suos &c. ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53092](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53092)

SUMMARIUM

HOM. QVADRAGESIMÆ QVINTÆ SEQVE.

QUAMVIS multa sint, magni, ineffabilia & mysteriosa Sacramenta Cœnæ Domini, duo tantum modo nunc expenduntur, summi scilicet, in quibus perfecte completur illud quod dixit Apostolus Petrus, quod formam acceperit serui, seipsum exinanienti, omniaque sua bona in nos effundens, nostramque utilitatem. *a.* Primo: summum induit serui lauans discipulorum suorum pedes, quod Dominus Petrus supra modum admiratur. *b.* & merito: sunt etenim profunda, quæ hic continentur mysteria. *c.* Et quamuis actus ille summe fuerit humilitatis; *d.* fuit tamen multo verius ardentissimæ dilectionis: nam ut liberalis & effusus cum ipso & per ipsum omnia bona sua pedibus subterit hominis, cum horum omnium crederet Dominum. *e.* Secundo: formam etiam assumpsit serui Sanctissimum illius Sacramentum opus amoris. *f.* si namque per primum omnes suas facultates suis hominibus subiecit pedibus, per hoc illas effudit iustus in eius pectus. *g.* Unde licet in illo summe suam contrahat magnitudinem, pariter extendit summeque ampliuic manum suam homini. *h.* Ambo illi actus tantæ sunt excellentiæ, quantæ esse declarat Isaias. *i.* In illis fundauit duas insignes. *k.* ac necessarias homini virtutes, humilitatem & charitatem, illasque ambas cum in Iuda exercet proditore, auctore eius ad summum ascendit fastigium. *l.*

18. 1.
18. 2.
18. 3.
18. 4.
18. 5.
18. 6.
18. 7.
18. 8.
18. 9.
18. 10.
18. 11.

- §. 1. Hodie Deus perfecte formam assumpsit serui pedes lauans & instituens venerabile Sacramentum, ut nobis omnia sua bona communicaret.
- §. 2. Ante diem festum Paschæ &c. Miste aquam in peluim, & cepit lauare &c. Admiratur D. Petrus Dominum in forma serui, & malaciam patitur in pelui aquarum, magis quam in mari nauigaueret.
- §. 3. Quod ego facio, tu nescis modo &c. Sunt opera Christi capilli quos sponsa dixit excelsos, quales sunt elata palmatum, & nigros quasi coruus.
- §. 4. Cepit lauare pedes discipulorum. Loto pedum actus fuit humilitatis, quo superbia deprimeretur, sicut arca colles sublimis: per hoc facit ventus pondus.

- §. 5. Cepit lauare pedes &c. Loto pedum actus fuit etiam amoris, quo peluim hominum omnes suas prostrant: dicitur illos magis obligans, quam Iosephum tuler.
- §. 6. Inficiens S. S. Sacramentum. contrahit satisfecit duobus amoris affectibus: ergo sum ex hoc mundo ingressus suo conformans.
- §. 7. Secundo: sumpsit Dominum formam serui instituens S. S. Sacramentum, ut nobis omnia sua bona exinaniret, melius quam Isaac in Iacob.
- §. 8. Hic se Deus contrahit & extendit, ut dixit Osee, & inuitat iusticos, & peccatores, & nobiles omnes simul, melius quam Ioseph.
- §. 9. Domine, tu mihi lauas &c. Hæc duo Christi opera prædixit Isaias cum eximio.

mirabili mysterio, ut magis Evangelista, quam Prophetas esse videatur. §. 10. Scitis quid fecerim vobis? Dnas diligaturus virtutes humilitatem, & charitatem sicut Christus hac duo opera, ve-

lus fundamentum. §. 11. Accessit amor ad vltimum, pedes lauando Iuda, illique ss. tribuendo Sacramentum, insigniori miraculo, quam vnio fuerit ignis & glaciei in Egypto.

HOMILIA XLV.

DE LOTIONE PEDVM.

ET INSTITVTIONE V. SACRAMENTI.

Feria quinta in die Cene Domini.

Ante diem festum Pasche, sciens Iesus quia veni hora eius, ut transeat ex hoc mundo ad Patrem, cum dilexisset suos, &c. Ioan. 13.

SANCTVM Evangelium, quod hodie pramanibus habemus, proprio dilecto Domini nostri hystoriographo D. Iohanni Evangelium est amoris iustum erat ut eius concisio illi seruetur, qui tanto amore flagrabat, tantumque eius habebat notitiam, ut merito nomine gloriatur discipuli amoris. Aggressus est ita apposito amore conscribere quem Christus Dominus hominibus ostendit iam nunc ex hac vita migraturus, ut cum ita sit, quod dum magna cura contendit in exordio Evangelii sui ad grauem Episcoporum Asie supplicationem, declarare sublimem mysterium generationis eterne huius Domini nostri Saluatoris, quinque tantum clausulas conscripserit, & quidem valde breues, hæc scilicet suffecerunt ad dicendum quantum dici poterat, cum singula eius verba, mare sint & Oceanus Sacramentorum; nunc autem ut amoris eius declares mysteria, quinque integra conscribit capitula, & quidem admodum longa & sicut iuxta sententiam. Dis. Augustin. amor pondus est cordis, tantum eius verba complectuntur, ut minimum eorum inslectere imo profiteri nescit Seraphinorum illustri- sinos, & merito quidem: si namque toto vitæ suæ curriculo Dominus noster amorem suum erga mortales testatus est feruentem, modo extantum explicat potentia, totumque quantum

est possibile: hoc etenim his verbis indicat: Cum dilexisset suos, qui erant in mundo, in finem dilexit eos. Si namque amor effusus est & liberalis, atque ex qualitate, & quantitate munerum, amoris rectè colligitur & qualitas & quantitas: liquido manifestatur amor, quo Dominus flagrauit, ex muneribus quibus suos afficit, adeo superius ut omnem post se relinquant intellectum, imo omne creaturæ desiderium, & dignitate ac merito, conferantur ei, quod ipse Deus in essentia sua complectitur. Hac nocte sanctas illas submitit manus, quas diuina sponsa verè dixerat aures plenas hyacinthis, in quibus Pater omnes suas immensas, atque infinitas deposuerat cæli solique diuitias, suorum pedibus, illos quasi Dominos earum omnium faciens absolutos. Hac nocte ipsa se demittit altitudo, & Dei maiestas se prosternit ad pedes hominum, & quasi protestando se iam in forma serui seruum se illis offerre humillimum, coram illis genuflexus eisdem lauat. Hac nocte hominum peccus depositarium reddit: ipse fontis & rorigipis bonorum omnium quæ Pater æternus in suo concludit pectore, de quo procedit eius sapientia, potestas, maiestas, celsitudo, & gloria: quatenus homo possidet in se sub panis accidentibus, tam excellens bonorum principium quale Deus ipse possidet. Modo se tradit illis in cibum, ut ipsum in se incorporent, ipseque seipsum ita quid vnum cum ipsis efficiat, sicut cibus

X x 2. vnum

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

morre fuerit: sed in finem: phrasi s. pag na ad significandum vltimum potentiae, alicuius rei qua licet capius s. littera vtatur, at tamen periculatiter David, qui per hanc eleganter expressit quam fatigatus, & quam esset confectus aduersit. tribus, sibi a Deo missis in iustum seclerum suorum culpatumque supplicium: Miser factus sum, & curatus usque in finem. q. d. ad summum deuolutus sum miseriarum, quibus ita preamor, angustior & pondere earum incuruor, vt mihi vires vltra ferendo deficiant, locutus eriam indigni cuidam peccatori, illicque praedicturus illum a Deo fore subuertendum, sic ait: Deus destruet te in finem. q. d. supplicio te plebret extreme, quo ruinau patris omnium extreme. Vltimis poenam expostulans contra quosdam Dei inimicos, sic precabatur: *Lex tua magna tuas in superbiis eorum in finem.* q. d. manum tuam quantum tibi possibile fuerit super eos aggraua, & ad extremum vsque, & in multis plalmis pro titulo inscribit hoc quod Septuaginta legunt. *In finem*, & D. Hieron. transtulit *Victori*: nam iuxta quorundam explicationem aduertit voluit psalmum illum a se scriptum, ab illo cantandum, qui ceteris vocem altius attollebat, vincebatq. omnes, nec non vt is illum cantaret vocem extollendo quam posset altissime.

Hac modo phrasi vtitur D. Ioan. vt amorem exprimat Saluatoris, qui hora sua iam praesente, que mortis eius erat hora: *In finem dilexisti eos*, amavit illos in finem summè atque extreme, exercitq. amor modo aliquo vltimum potentiae suae, sic vt vltimus non posset. Ita hoc interpretati sunt D. Chryl. & eius ass. clu. Theophilactus & Euthym etiam D. Cynl. nec displicuit D. Aug. & optimè declarat Rupert. *Dilexisti in finem, id est dilectionem erga eos eo vsque perfecit, vltima quod non potest augeri.* Amor datius est & munificus: quia amare, est velle bonum, amare aliquem, est illi & non tibi velle bonum: si namque tibi bonum exoptes, iam non illum, sed te diligis.

Amorem aliqui piuxerunt cum manibus amplissimis, lingua vero minima: verus etenim amor amplissima complectitur opera, verba vero breuissima: talem postulabat D. Ioan. *Filii, non diligamus verbo, neque lingua, sed opere & veritate.* Alii proponebant illum digito oti impresso quo id elaudabatur, & magna crumena nullis clauis signaculis, sed aperta: iam eni docet nos vulgare proverbium quod opera amores sunt, non autem doctae rationes (a) Plato dixit amorem filium esse Dei Iouis (qui teste D. Aug. inter Deos palmam praeferebat nobilitatis) & Deae Penae,

Pf. 37. 7.

Pf. 31. 7.

Pf. 73. 3.

Hom. 69.

in Ioan. in hunc loc.

RVP. 2. 2. 7.

in c. 13.

Ioan.

Tom. 2.

V.

Amor datius est & libera-

lis.

(a) Otrac-

ta amores

y no huc-

nau raco-

nes.

quae Dea colebatur paupertatis quia aere nobilissimus est & quasi diuina status propria: porro semper pauperimus: quia amans quod est imo sui ipsius cordisque indigus, quia huiusmodi quàm maximè, vt quidquid possidet totam cor proprium, amato elargiatur.

Dilexit Princeps Ionathas Dauidem hinc notum est vt illi tribueret quidquid habebat, vtque vt propria velle maneret exutus: *Dilexit Ionathas Dauid quasi animam suam: nam dedit eam Dauid, & reliqua vestimenta sua, vsque ad gladium, & arcum suum, & vsque ad boborum.* Hinc agebat D. Aug. amantem esse excogitans, quia illud amico suo concesserat. Ex his dicit D. Greg. hanc regulam: si cognoscere velle amorem, opera attende: *Probatu dilectionis certitudo est operu, amor operatus magna si est, si autem operari renuit, amor non est.* Deus hominem dilexit a principio: *Charitate perpetua dilexit et amicum illum cum-ulauit: nunc autem ad summum ascendit amor: in finem dilexit, eo, atque in ascendunt ad summum beneficia: laigitur enim homini omnia sua bona, diuitias, imo seipsum, ita vt dicere licuerit Apostolo: *Exinanitus seorsum, ex haufit, & euacuauit semetipsum, illi donatum nem faciens, non tantum rerum suarum, sed etiam sui ipsius largitor munificissimus. Inueni formam serui accepit in doctus altibus quos nunc exequitur, hoc est in loquere pedum & institutione S. Sacramenti, quos nunc cogitamus.**

§. 2. Ante diem festum Pasche &c. Misit aquam in peluim, & cepit lauare pedes. Admiratur D. Petrus Dominum in forma serui, & maliciam patitur in pelui aquarum, magis quam in Marina uagante.

Primò: formam assumpsit serui in hoc pedum. hanc enim nobis subtiliter declarat Evangelista: *Anto item festum pasche &c. Surgit à Cana, & ponit vestimenta sua &c. cepit lauare pedes discipulorum suorum, & extergere linteo, quo erat praecinctus. Hoc uero cetera Christi mirabilia sunt mirabilius quod D. Petrus, paucis verbis expedit, eorum descendens Dominum in hac forma humilem, stupens attonitus se subducit & exclamat: *Domine, ne**

Tu mihi lauas pedes: Quam digna ponderatio: Tu mihi? Quis tu, quis ego? Iudicavit David pelagus esse, in quo Dei mirabilia patiferebantur. In quo a, ubi praestantissima hominum continentur sapientia, atque experientia veracissima. In quo turbantur eorumque discursus & rationes. Quis descendit mare in nauibus, faceret operationem in aquis multas: ipsi viderunt opera Domini, & mirabilia eius in profundis. Quia alto vectis pelago, turbo concitantur aquas commouens turbantque non minime: nam caelum usque ascendunt aquae: ut stellae ipsas videantur contingere: Iam ad ima demerguntur abyssorum: Ascendunt usque ad caelum & descendunt usque ad abyssos, & omnia sapientia eius denotata est. Aqua illa omnem illis deuotant sapientiam, ut illam in antuadare nequeant: Turbari sunt & moti sicut ebrius. Ex tali ascensu & descensu turbatur illis caput & quid erant agunt, ignorant. Bene dixit David de hoc Mari, sed multo melius atque admirabilius diceret hoc de hac aquarum pelui, quam Christus manibus suis apprehendit, factus seruat. De hac dicit potest: Hoc mare magnum & vastissimum manibus. Quot sinus pelagus hoc comprehendit? Quot abyssos continet profundissimas? Quam immensum sine fundo fundum?

Tempestas excitatur & discursus in intellectu D. Petri, quoties furtim ascendit, descenditque deorsum? Tu mihi? Tu. Quis tu? Tu mihi? quis ego? O quanta tua est altitudo, & mens quanta profunditas? Dicendo illud Tu, ascendit Petri intellectu transcendens acta, caelos, stellas, firmamentum, Angelos, super eosque Seraphinos, illud perpendens quod ante dicitur: Tu es Christus filius Dei viuis. O quanta celsitudo: Dicendo illud, Mihi, descendit & profunditatem suam attendit, quam Bene ipse cognosceret, nam ut Christo propinquus esset, se ita indignum repudiabat ut illi exclamaret: Eris à me, quia homo peccator sum Domine. Dicendo homo, idem erat ac si diceret, et a vtra omnium miserima, calamitatum cumulus, vanitatumque congeries: Vnicuique vasitas omnis homo vniuersus. Dicendo, peccator tantum declarauit miseriam, quanta non potest esse maior: quia Misericors facti peccatorum populi. Dicit igitur: sum omnium totius inuicem creatura vilissima: quia si corpus attendas, cumulus sum miseriarum, sicut etiam est hominum maxime principalis Quantum ad animam, minus sum quam nihil: quia peccator sum. Tunc Domine ad pedes

meos? Turbat Petrus caput totumque censet transuerti, & circumagi mundum: Tu mihi? Tu Domine, de quo scriptum est: Omnia in manu tua, pondera, & mensura disposuisti: Creasti mundum, & singulis locum suum assignauisti, illa omnia mentis es & ponderasti, atque singulis suum dedisti locum iuxta qualitatem suarum dignitatem. Ignem, qui leuis est, statuisti in sublimi: terram, quae grauis est in inferiori: caelum in loco supremo, quia corpus est nobilissimum: vnde enim expendit Philosophus hic illi debebat quia: Nobilissimo loco ponitur nobilissimus locus.

Tu Domine, numquid non his omnibus eminentior? an non locus tibi est omni creato superior? numquid tu ille qui sedes super alas Cherubim: Quis sedes super Cherubim? Numquid tu ille qui terram pedibus tuis scabellum supponis? an non ego creatura omnium infima de tuis egressa manibus? an ego aliud quam luxi frustum per peccata & imperfectiones immundissimum? Tu mihi? Tu igitur diuinitus hoc quippe te nomine appellasti: Deus tuus ignis consumens est. Ego terra grauis: hoc quippe nomen voluisti mihi esse legitimum quando dixisti. Terra es & in terram ibis. quoniam hic ordo praeposterus: Tu mihi lauas pedes? Quid tuae sunt manus, & mei quid sunt pedes? manus quae sustentant Angelos, mouent caelos, dant lumen caecis, mortuosque viuificant. Pedes puluere & miseria conferti: & si hominis pars principalis congelatum sit vanitatum quid pedes erunt pars infima? Eliseus ut infantem mortuum ad vitam reuocaret, multum se contraxit, cum ad illius se mensuram aptaret, oculos suos eius oculis superposuit, os oris, manus manibus, pedes pedibus: porro si manus pedibus iunxisset: res fuisset insulsa & minime conueniens. Tu Deus meus, caelestis Elisee, quoniam est haec coniunctio, quod pedibus meis manus tuas apponis sacratissimas: attende hic quod: Omnis sapientia eius denotata est. Nec hoc adeo mirabile.

Trutinat Spiritus S. quod dum tempore Regis Ezechiae & in ordine ad ejus curationem, Sol retrogressus est: decem lineis & stetit in postrema atque vltima linea horologii Regis Achaz, tanto stupore mundus haec attentus, ut sapientissimi quos orbis ea tempestate venerabatur, Astrologi nempe Babiloniae quorum tanta erat in hac scientia, praestantia, ut caelos palmo metirentur, ita turbarentur, & obstupescerent, ut omnis eorum sapientia alas dimitteret.

Sap. 14. 21.

1. 7. 2. 2.

Deut. 4. 14. Gen. 2. 1. 50.

6. 11.

III. Porreus hic Ezechiae de solis retrogressione nouatur. se v. 12.

2 Paral. 32. 21.

se viclam testaretur: proinde miserunt Ieroso-
lymam interrogant: De portento illo magno,
quod acciderat super terram. Nec sine causa. judi-
cabant etenim totum mundum inuerti: cum
enim Sol sit mundi regimen, atque de motu il-
lius ordinato pendeat totius orbi vniuersi, vi-
dentes retrogressionem illam ita alienam ab eo
quod eius natura postulat, vltra quam credi po-
est admirati sunt, veriti ne omnia deoque susque
transuerterentur, dixerunt: quid hoc res? Quo-
modo talem Sol egit ascensum? quae manus
hunc ita retrosum compulerunt, & de loco suo
ita deorsum represserunt? Quae nam fuerunt il-
le vires, quae in tantam illum demerferunt pro-
funditatem? *Magnum portentum.*

Portentum fuit hoc sane per magnum, at in-
finitis minus quam illud quod modo perpensi-
mus. Sol diuinus Dei filius naturalis vi pro-
prium sibi locum possidet Patris aeterni finem:
quem modo videmus ita retrogressum vsque ad
vltimam litem, vt nedom se reddat nouem
Angelorum Choris inferiori humanam affe-
rens naturam. Sed ipsi etiam hominibus, eor-
um se pedibus proferens, o magnum por-
tentum! An locus datur altior quam ille qui de-
betur ei? An locus datur inferior, quam ille
quem occupat, & in quo residet seque statuit in-
fimo? Tu mihi lauas pedes? percunctatur Petrus
hoc magno & stupendo turbatus portento. Quid
est quid in eodem, quis hoc agit, atque in quem
finem? opinatur D. August. tantum fuisse D.
Petri stuporem, dum Christum vidi pedibus
suis aduolutum, vt quasi raptus extra se recesserit,
refugerit & exclamaret: *Expauit, exhorruit,*
& per Canaculum velut insinatus eueurit, &
exclamauit: *Non lauabis mihi pedes in aeternum.*
Si certis Dominum miraculum patrem in
piscatura ad mare Galilaeae in genua procum-
bens humiliter & instanter rogauerit: *Exi a me,*
quia homo peccator sum Domine, quid eum fecisse
nunc arbitramur? Porro respondet illi Domi-
nus: *Quod ego facio, tu nescis modo & c.*
Diuinum plane responsum & quod in eodem
satis facit terminis quibus proposita erat inter-
rogatio.

D. Avg. Ser. 8. ad fratres in Eremo. Tom. 10. Mat. 26. 16.

Solebat Dominus respondere D. Petro eodem
tenore verborum, quod abratque interrogationi
responso. Dixit illi die quodam D. Petrus: *Ego
dico tibi, quia tu es Christus filius Dei uiui.* Re-
spondet ei eodem tenore Christus: *Ego dico tibi,*
quia tu es Petrus & c. Nunc difficultas quam
Petrus objicit est in illo: *Tu mori? Manus tuae
in pedibus meis?* Non sibi haec conueniunt.

Cui Dominus eisdem responder terminis. *Quod
ego facio, tu nescis modo.* Tu Petre scilicet &
bene quidem, necum tibi nullam esse propo-
sitionem, nec pedes tuos meis conueniunt
uibus, aut vnum alteri correspondere, solum
feliciter attingi: verumtamen nec tuus motus
clis meis quadrat operibus, aut curban-
eorum celsitudini conuenit & dignitas: *Quod
ego facio:* Ego cui dixisti tu in meo magno
diuis argumentum: *Tu nescis.* Tu quoque
Mibi, in signum & tuae confessionem, parum
opera Dei & humanus non quadrat inter-
ctus: *Ego facio.* Ego sum Patris sapientia, cuius
opera adeo sunt excelsa, vt ipsi se praesenti
phij al s suis oculos sibi conuegant, qui re-
queunt illa pergrinari: *Tu nescis:* Tu pariter
piscator, cuius exiguus est intellectus, & hu-
dis nequaquam excelsus altioribus. Si Petrus
tuo iudicio pedibus tuis me non conuenit
manus, minus rat ones tuae mysterium neco-
rum quadrant profunditatem: quocirca ne libe-
res illa seruari, non enim his intelligenda ve-
res tibi sufficiunt: *Sicis autem postea,* hoc
dum venerit S. Spiritus. Ita declaratur hoc idem
Dominus eadem nocte in mensa praesenti
dunt D. August. & D. Chrysost. dum ait: *Pe-
tractus autem Spiritus S. ille vos docuit omnia
Amoris opera eusque impulsus, vt D. August.
eredimus, non intelligit, qui illos non possi-
det. Opus hoc quod Christus agit, opus est
amoris Diuini flagrantissimi & efficacissimi,
quocirca amor requiritur Diuinus ad eum in-
telligentiam: hic autem est Spiritus S. Ille qui
ignorat quid sit amor florum, facta mirante
parentum, & ea quae ab ipsis & pro ipsa sub-
nient. Ne frustra Petre conueneris nunc opus
illud perferatur: quando plenus amor flagra-
bis diuino clarissime hoc intelliges.*

§. 3. Quod ego facio, tu nescis modo & c.
Sunt opera Christi capilli quos spicae dicit
excelsos, quales sunt elatae palmarum, &
nigros quasi coruus.

Quam bene sponsa haec Christi delictis
operat quantum sapio, illum considerat u
cena recumbentem sub forma serui quoniam
membratum delireat: *Caput eius aurum optimum,*
coma eius sicut elatae palmarum, nigra quasi coruus.
Viden illud hoc schemate transformari: patet
igitur caput illi esse aurum optimi. Caput eius
teste D. Paulo, eius est diuinitas: *Caput Christi*
Petrus

Donam Veram habet Diuinitatem. Hoc est quod ait D. Paulus: qui non in forma esse Dei. Ex hoc capite etiam enascuntur sicut etiam palmarum nigra quasi conus, illum intueri formam accipientem feruorem: nam assurgit de mensa sua etiam velles, nudumque corpus linteo praecepto pelum assumi, mittitur in eam aquam & hominum incipit pedes lavare sordidissimos. An hoc miraris? scias eius cogitationes esse sicut etiam palmarum: dixit Aulus Gellius esse cochinea Aristotelis & Plutarchi, palmam legum esse fortitudinis & constantiæ: quia necdum illum non inclinatur transgredere pondus, nec quæbet vires decem in iucuant: sed eam quantum granis est pondus quo premittitur, tantum veruim erigit linteum alius: quæ de causa attribuitur danti que videribus, atque apud omnes nationes symbolum est victoriæ.

Sunt etiam sponse quasi etiam palmarum, quia nunc amoris sui fortitudinem prodit & constantiam: nunc, ita nunc victoriam celebrat & triumphum: Cum dilexisset suos in finem dilaxit, eos. Modò dicimus quando SS. in triumphum Sacramento, in quo, ut mox dicendum, testimonium amoris sui profert irrefragabile & idcirco dies hic est triumphus illius & victoriæ: Cum dilexisset suos, in finem dilexit eos. Scopus notauimus in S. pagina idem esse: in finem ac ad victoriam. Quapropter indicauit Evangelium quod in hac superna institutione victoriam referat amoris illustri simam: quia sacramentum est victoriæ fidei. Notat Rupert. De fabrica mensa panum, quod D. Thom. omnesque intelligunt de SS. Sacramento, quod illa mensa constructa esset ex lignis Setim & inaurata: sic Deus præcepit: Inaurabis eam auro purissimo. Ceteri intelligit ex herbis quod: Erat vestimenta vestimenta aurea, sicut etiam supra & infra Corona circumferretur & labrum quatuor digitorum: Coronam interpres. Hoc est quibusdam partibus clatis & alijs planis. Super eam alteram coronam aureolam. Super coronam interpres clatis erat & alia dicta aureola. Fiant similiter anuli ad latera ex auro, & velles ex ligno Setim obdedit auro, quibus possit arca portari, qui semper erent in illa, sicut dictum est de arca. Mensa hæc SS. præfiguratur Sacramento ex lignis Setim, quo vtuntur homines, pane & iniqua sub speciebus panis & vini laetæ Corpus & Sanguis Christi in hoc SS. Sacramento, Verum lignum est aureis obductum

laminis, sique per consecratione laminæ sunt humanitas, Diuinitas, corpus, anima, & ossa. Est hæc mensa coronata, hoc est ceteris omnibus supereminet, quia Regina est omnium & super hanc aureola, quæ ea est quam hic fides consequitur *Mysterium fidei*. Est Sacramentum omnium supremum: atque in eo quasi triumphum dicit amor illustrissimum.

Nemo potest obtinere victoriam, nisi in arenam descendat contra suum aduersarium, nec vires alicuius agnoscat, nisi alterum illi opponamus. Igus nõ percipitur efficacia nisi illi aquam superinjicias: illa duo coniungit & visibis hic verum alterum sit efficacius. Amor & odium contraria sunt, & magis frequenter fortiores sunt vires odij quam amoris. Quamuis aliquem amore prosequaris, si ipse te odio habeat, elique ingratus, amor tuus paulatim languescit & exinguitur. Si quempiam amaueris vt pupillam oculi, illique dare optabas cordis intima, quam primum percipis quod ipse te excreetur, & infandas conera te moliat infidias quibus tibi vitam er piat, tuus continuo repellit amor, odiumque vincit alterius. Hodie prodit in arena amor Dei quo mortalibus afficitur, victoriam obtinens insigniorem: in suam dilexit eos: extremum exera suæ omnipotentis vt teiunphum referat: & bene quidem a victoriam descendit: quandoquidem illum in arena expectet eius aduersarius, odium nempe quo mortales illum abominantur. O quam potens inimicus! quis ingenio comprehendat extremum illud odium quo Christum homines persequebantur? Iam illum nigro calculo ad mentem damnabant, iam ludas venditionem eius agebat, quaterdet illum iniqua adeo proditione, qualem mundus nunquam exhorruit, desiderabat eius inimici vt eanes liuore: abidi, eius se sanguine satiare, eratque odium ex malitia propentum, quod omnium est pessimum, & respuens omne remedium hoc etiam est quod Dominus hac nocte dixit huius faciens mentionem: *Vi sermo implatur: Ioan. 1. 25. quia odio habuerunt me gratis: nulla ratione, nulla dala illis occasione, sed metâ furentes malitia me sunt excreati.*

Expendit hoc Evangelista subtiliter in Evangelio dom air: *Cum diabolus iam misisset in cor, vt traderet eum Iudas. Declarare voluit a cerbitatem odij notaturque illud procuratum*

II.
Nulla sine
holle victo-
ria Amor
Christi
triumphat
de odio
inimicorū.

III.
Magna
peccata nõ
ex

à natura ex malitia Satanæ. Non erat odium illud nostra, sed à quo Christum homines persequebantur, perfectè ex eorum visceribus generatum, sed intelligam & motum per impulsam capitalis inimici Dei Satanæ validissimum. Virtutem in se continet campus. vt ex se plantas producat nonnullas eradicatæ faciles & debiles, quales sunt vicia mala, olera, &c. Porro plantas maiores & fortiores propria non potest virtute producere, nec illæ nascuntur, nisi virtute extrinseca manus efficacis seminantis semine ad hoc de domo sua adducto, vt sunt iux & quercus. In cordis nostri campo plures pullulant herbe ex nostra ipsa mala natura & inclinatione: est etenim terra maledicta. Quæ de se spinas producit & tribulos: vnde ex nobis ipsi tales germinat plantæ quas Apollolus commemorat: Manifesta sunt opera carnis, quæ sunt: fornicatio, immundities, impudicitia, ira, luxuria, &c. Verum sunt & alia grauiora peccata, ad quæ tota nostra non sufficit inclinatio, nisi tarrateus inimicus malitiæ suæ semen iniiciat. Tale fuit horrendum illud Casus fratricidium: non enim ad hoc mala factis erat inclinatio, vt homo tantum in proprium fratrem scelus attentaret proditionis: sed semen illi infudit diabolus odij & inuidiæ: quocirca dixit D. Ioan, Cain ex maligno erat & occidit fratrem suum. Tale tu quoque fuisse dixeris odium Saülis aduersum Dauid: non enim sufficiens videbatur in corde viri esse fundamentum ad tantam execrationem eius, à quo tanta receperat ipse beneficia: quod si arbor illa ingens odij nata sit, à scribatur diabolo: hic enim eam in corde Saülis seminauit: qua de

Gal. 5. 19.

Ioan. 3. 11.

1. Reg. 15. 14.

Tale similiter fuit odium & malitia hominum contra Christum & propositum Iudæ sementis fuit diaboli ex qua proesse arbor illa vt mala, ita & stupenda traditionis quam commisit. Itaque odium hominum contra Christum eorumq; peruersitas in supremo feruebat gradu: quandoquidē transire non possit vterius, quàm mortem meditari deicidas qua nulla molestior, nulla audita sit: gnominosior: tantumque illi damnum inferre, quantum erat ei possibile, nempe illi vitam auferre. Huius malitiæ grauitatem exposuit Angelus Danieli, prout notat D. Chrysol.

& nos alias diximus, illam appellans Petrus in finem, quo talem voluit significare peruersitatem & iniquitatem, quæ supremam attingeret verticem, atque extremam contra Deum, quantum possibile erat, exerceat potederetque potentiam. Huius odium procedit amor Dei fortis adeo & potens, vt voluerit in finem, idque tanto excessu, vt non solum illum malitia us vicerit hominum, imo petrus amor superauerit iniquitatem: Aquæ malitia non potuerunt extinguere charitatem, nisi finem inueni illam. In hac igitur occasione qui peruersitas & odium omne procurant inferret detrimentum, amor eius laborat & itaque qua ratione omnia possit homini bene communicare. Quando machinatur odium rationem illi tollendi vitam, amor eius sollicitudine inuenit medium quo vitam largiantur illi æternam, omnibus cæli ditant plenam diuitis. Quando mortales in sacris concilijs coacti concilijs deliberant panni illius reuocatum misere mortale, quo diuopatur, & concludunt: Venite miti amor lignum in panni eius, & eradamo eum de terra viuaciam: opus è contra modum adiuuente nobis in partem: inueniendi potentissimum antidotum, & remedium contra quodlibet venenum effusissimum.

Quam singularem iudicavit Dauid Deum odium illum antequam quando illis ipsi qui grauiter eum offendeant, abominantur, & atque perpetes illi meditantur fraudes & apollas, ipse eodem pede parabat illis Angelorum ministerio panem illum admirabilem, pistum in nubibus & aquam aduocantem fontelque mellicos de Petris ducit: Quis? Inimicus Domini inuenit fuit et ipse & inuenit eos ex adipe frumenti & de Petra vitæ fuit inuenit eos. Quantum usui notat illud quod testatur Moyses. Quando populus fatigatum fuit per nemque defecisse quem secum de Ægypto contulerat, circa trigessimum & primam ingressions diem, vt notat Caiet. iuxta illud Exodi: Quinodesimo mensis secundi. populus egressi sunt de terra Ægypti: mutauerunt eum populus & optare. Viam in montem in Ægypto quando sciebamus super eum carnis, &c. Audit eorum murmur Moyses, recurrens ad deum atque ex parte Dei recurrens illis ait: Dominus vobis Dominus vobis esse carnes edere & mannes in fatuitate: eo quod auerit inuenit

... quibus murmurati estis contra eum. Chal...
... de septuaginta legunt: In novo signo exhi...
... bendo, videlicet eum audisse murmurato vestrum...
... eum vestra querela ostenderit. An ergo propter...
... illa & ea quidem occasione: imo potius eos...
... qui esse dixerit merito deserendos & exter...
... miandos.

VI. Que comparatio malitiae & odij illorum,
cum malitia horum & odio? quae collatio o...
... peris amoris cum hoc adferenda? et Iudei...
... esto, an non cogitationes eius palmarum sunt...
... confiterentur: non enim eas pondus in se habuit...
... odij: adeo iam sensu, imo potius ad victoriam...
... exercebat et triumphum: quas sapienter sponsa

WII. nominat comas nigras. Primò: visignificet
quidquid agit atque intendit ad hominum
beneficium ex amore nasci feruentiori: quia
capilli nigri effectus sunt vigotosi magnaque
caloris, qui dum paulatim languescit candidi
fiunt & cani. Aliam non potes dare rationem
cogitationum quas Christus hac nocte medi...
... tatur, nisi amorem.

... nobis thesaurus impertiens, nisi amorem
eam: qui si attendere debuisset id quod ho...
... mines merebantur, ignes aeternos & lan...
... ceas super illos dephere debuisset. Amor
hic incitat illum, ut formam accipiat serui,
aquam mittat in peluim, & sordidos incipiat
pedes lauire mortaliu.

Secundò: nigros ap...
pellat illos quasi corui: quia cogitationes
eius tantis inuoluuntur tenebris & sunt ea
profunditate mysticiora, ut illas ex se pen...
... trare nequeat intellectus Seraphinorum:

que si solo considerent nostri visus acumi...
... ne, excaecabunt, & erunt quasi coruus, no...
... strosque effuent oculos omnemque demer...
... gent in ima rationem. Hoc est quod Domi...
... nus Petro significat: Quod ego facio, tu nescis
modo, sed postea. Ne o Petre nunc
meas has secretis cogitationes, & actiones:
secretorum obscuri nigricque erines ex amo...
... re nati feruentissimo: vnde quando venerit
clara Domini amoris lux, nempe Spiritus
Sanctus, tunc mysterium intelliges & nos...
... ces quid ego modo intendam & quamobrem
formam acceperim serui, atque in ea tales fa...
... ciam actiones.

f. 4. Crepit lauire pedes Discipulorum.
Lotio pedum altus fuit humilitatis, quo
superbia deprimeretur, sicut arca colles
sublimis: per hoc facit ventis pondus.

Difficultas hic statim oritur: qua ratione
opus sit hoc amoris: videtur enim magis
propriam esse humilitati, per quam Christus
se tantum demittit, ut formam accipiens
serui, se deticiat ad pedes piscatorum paupe...
rum, actu ipso complens, quod Spiritus
Sanctus verbo consultit: Quanto magnus es
humilia te in pannis: Nemo pius negat
ex mente D. Chryostom. & D. Augustini
quin actus sit humilitatis, imo & supremæ,
& plusquam heroicæ: Voluit supremus ille
Magister virtutem hanc docere, & persua...
dere, quam D. Chryostom. vocat: Bonu...
rum omnium matrem: principium & finem
totius virtutis: & alio loco: Omnium bono...
rum causam. Tanta est eius necessitas, ut
sine illa nemini deus in caelum ingressus: sic
enim Christum audio confirmantem: Amen
dico vobis, nisi conuersi fueritis, & efficiamini sic...
ut paruuli non intrabitis in Regnum caelorum. Ex
alia parte nouerat nostri cordis superbiam à
parentibus nostris hereditariam, ita nostræ
inuisceratam concupiscentiæ, ut iam in illa
nullum sit feruentis studium quàm nos ipsos
extollendi superbiendi, ambiendi honorem &
auctoritatem. Probè nouerat quàm altas in
pectore nostro radices egetat primum illud
diabol. semen: Eritus sicut aij: & merito singu...
lis nobis illud exprobrari posse conuictum
quod olim David ab Eliab fratris suo susti...
nuit: Ego noui superbiam tuam, & neguitiam cor...
dis tui. Vt igitur herbâ erueret adeo radicatam
presumpt. onem deprimeret, & superbiz deij...
ceteret atrogantiam ita inuisceratam, ita pro...
fundè se humiliat, ut se faciat seruorum suo...
rum seruum humillimum, nec non se statuat
in tali formâ, qua se ad eorum prosterneat pe...
des, eosque lauire: actus hic est ita seruis dedi...
catus, ut prudentissima mulier Abigail decla...
ratura quod se ipsam offerret in ancillam sa...
mulamq; humillimam familiæ David, hoc
per actum hunc exprimat: Ecce famula t. a sit
in ancilla, ut lauet pedes seruorum Domini mei. Quis
hanc Christi cernens humilitate non se humili...
liet, quis non se prosterneat ad æquali suorum
pedes

Hom. 69. in
Joan.
Tract. 55. in
Joan.

D. CHRYS.
In c. 2. ad
Philipp.
Ser. 5. To. 4.
Matt. 18. 13.

I.
Christus
sua humili...
tate nostrâ
confundit
superbiam.
Gen. 3. 6.

1. Reg. 17.
28.

II.
Lotio pe...
des, quod pro...
dum pro...
pria seruis.

1. Reg. 15.

Y A pedes

pedes Christum conspiciens ad pedes dei-
dum inferiorum qui fieri potest vt decedens
de superis rupes quam maxima nec harent
nisi in profundo non secum trahat silices &
lapides quos umbra eius complectitur.

Diuina planè fuerunt verba vix Habacuc
in cantico triumphali, quod composuit victo-
riarum Christi decantatum. In particulari
notat, vt aduertit D. Augull. illam quam con-
secutus est de mundi superbis sua illos humi-
lians humilitate. *Inclinati sunt colles mundi ab
itineribus eternitatis eius: inclinavit & depreffit
colles mundi sublimiores per itinera. quæ
Dominus hic æternitatis perambulauit. sic D.*

In c. 1. Abat. Item, hæc verba interpretatur: *Ab iimeribus æ-
ternitatis eius quæ licet explicare per historiã
quam enarrat Spiritus S. contigisse quando
filijs Israel ad terram tendebant promissionis:
nam iter suum profecti ad terminos appule-
runt finesque terræ Moab per quam defuebat*

III. Prodigium fluuius Arnon totq; ibi colles, rupes, & mon-
de scopulis videbantur altissimi cacumina, vt cœlum
inclinatis tangere viderentur, quæ nectum transitum Dei
populo Dei prohibebant, sed insuper ipsi Moabi-
tæ suis muniti fortalitijs cruciatum illis bellũ
inferre minabantur & offendere transeuntes.
Causa tunc accidit admirabilis, quod profecti
filijs Israel per vallem deorsum, per quam
impetu suo ferebatur fluuius, secum per illa
profundiora arcam Dei deferrent, in qua
Dei maiestas figurabatur: sed quã primũ in
conspetum venit arca collium altiorum,
omnes Dei celsitudinem reueriti se inclina-
runt, atque in vallis decliua proauerunt, se
demiserunt & pedibus se posttrauerunt Israe-
litarum, transitum illis super se concedentes,
ipsosque occidentes Moabitas, qui illis & per
illos se muniabant aduersarios. Ita nonnulli
hæc verba interpretantur (consideratis ante-
cedentibus & consequentibus aliisque S.
Scripturæ historijs) *Scopuli torrentium inclinati
sunt, vt requiescerent in Arnon. Ratio suadebat,
vt inclinante se arca Dei, quã Dei magnitudo
reuebatur, atque ad decliua vallium se de-
mitterent recti non manerent scopuli subli-
miores: Hoc etiam miratus cecinit David:
A facia Domini mota est terra: Faciem vocat
Domini arcam illam, in qua Dei celsitudo
præferabatur. Huic concinit vates Abacuc
vt victoriam celebraret quam Christus de
mundi sublimitate erat relaturus: sicut etiam*

Nam. 21. 17. *domi, vt requiescerent in Arnon. Ratio suadebat,
vt inclinante se arca Dei, quã Dei magnitudo
reuebatur, atque ad decliua vallium se de-
mitterent recti non manerent scopuli subli-
miores: Hoc etiam miratus cecinit David:
A facia Domini mota est terra: Faciem vocat
Domini arcam illam, in qua Dei celsitudo
præferabatur. Huic concinit vates Abacuc
vt victoriam celebraret quam Christus de
mundi sublimitate erat relaturus: sicut etiam*

2f. 113. 7. *domi, vt requiescerent in Arnon. Ratio suadebat,
vt inclinante se arca Dei, quã Dei magnitudo
reuebatur, atque ad decliua vallium se de-
mitterent recti non manerent scopuli subli-
miores: Hoc etiam miratus cecinit David:
A facia Domini mota est terra: Faciem vocat
Domini arcam illam, in qua Dei celsitudo
præferabatur. Huic concinit vates Abacuc
vt victoriam celebraret quam Christus de
mundi sublimitate erat relaturus: sicut etiam*

pleres arbitrantur, quod in ceteris Christi
victorijs, quas ibidem decantat, ad alias et-
iam Diuinas spectet historias in figuram hanc
veritatis perpetratas. Est Christus arca diuina
thesaurorum Dei, in quo vera consistit
diuinitas potentia, gloria, cuiusque æternitatis
altitudinem humiliare voluit & superbiorum
magnatam mundi, qui adutque stellas erigunt
se sublimes: eo sine hæc ingreditur itinera
per vallem humilitatis ita profundam, & os
vsque deorsum descendit, vt se feruor leuor-
um suorum efficiat, vtque talis, ad totum
se prosteruat pedes eodem lauantus.

Indicant & quidem recte Principes in
cœlestium Spirituum, quando Dei verbis
descendens de cœlo carne assumptus huma-
nam in purissimis suis visceribus, factus ho-
mo, & formam serui accepit, vt loquitur
D. Paulus: quod illo solo actu efficaciter con-
nes superbia cogitationes euerterat, nec
ventotum poterit prostrauerat, quæ poterat
in cordibus allurgere eorum, quos mundus
vidit superbissimos. Hoc verbum illis in
uit: *Fecit potentiam in brachio suo, dissipati
bos mente cordis sui. Vt. s. exerit locorum ma-
gnitudine brachij sui. quo subuerit fugantia
concllas superbiorum cogitationes, quæ in
dibus ori-bantur vanissimis: Brachium apper-
iat ex sententiã Cardinal. Cæzari reuerentem
incarnatum, quo nomine passim in Scriptu-
ris vocatur: quia incarnati Dei filium nihil
aliud fuit quam humanam naturam assumens
illamque sibi vni, velut in initium con-
iunctum, per quam omnia illa miracula effi-
ceret opera nostræ redemptionis: eo modo
quo tu brachio tuo operaris opera fortitudi-
nis tuæ, & ea quæ tibi conueniunt. Sumus
hoc brachium, hoc est, ad nostram se humi-
lians humanitatem, factus homo immortale
quoddam erexit robur cœlestemque potes-
tiam: *Fecit potentiam in brachio suo.* Quoddam
est hoc robur adeo potens: cur hoc fecit su-
perbis corde illis qui cor ita habet dispositum
sicut est vellus irigata: et nimis sole radijs
suis illam illustrante, vapores abscedant
spissi & obscuri cogitationum inanum. Hoc
interprete D. Bonaventura his verbis indicat
*superbos mente cordis sui.**

His talem fecit potentiam vt euerterit, dis-
perserit, atque ad nihilum redegerit omnes
illas cogitationes, vt nec carum vel veltigium
terre

superest, multo efficacius, quam perfante
 vento vehementi fumus dispergitur & nubes
 que celum velo contexerat obscuriori: ece-
 nim actus ille quo se Deus demittit si que
 homo efficax fuit ut cogitationes euectet:
 cordium maxime superbiorum. In quo ma-
 nere potest vel saltus tumorisque vestigium, si
 Deum videat, qui se ita humiliet formamque
 serui accipiat, se demittens factus homo? quod
 ille adeo magnus ut nec caelo nec terra ca-
 pias, se reddat ita paruum, ut se concludat
 pauperumque puellae ventris angustis? Quod
 ille totus potentissimus, fiat infimus: ille qui
 cunctas caeli polides diuitias, ad extremam
 se deiciat inopiam: ille qui caelos omnes
 sustinet, se tamen humiliter sumens de ventre
 mulieris alimentum? Actus est huius potentissi-
 mus, ut omnes subuertat superbiae cogitatio-
 nes: inde dum Ecclesia nobis illum proponit,
 dicitur: *Qui propter nos homines, & propter no-
 stram salutem descendit de caelo, & incarnatus est
 de Spiritu Sancto ex Maria Virgine, & homo factus
 est.* Procidimus in terram, & qui verba haec
 auctentis considerant, & reuoluunt mente
 mysterium, tanto hoc agunt aff. tu ut vultum
 suum terrae velleut allidere, se vsque ad aby-
 sos inclinare, suam quantum fieri potest, hu-
 miliando celsitudinem. Et nos huius fidem ad-
 hibemus ex eo quod communiter refertur:
 cum enim quidam dum haec verba in Ecclesia
 canerentur, se humiliaret vno tantum poplite
 fixo in terram, accurrat diabolus, grauemque
 ei impertit alapam in haec verba: si hoc quod
 dicitur: *Propter nos homines, & propter nostram
 salutem descendit de caelo, &c.* Nos possemus
 dicere diaboli, tota nostra superbia in pro-
 fundam mutaretur humilitatem, nosque ipsos
 vsque ad abyssos humiliaremus.

VI.
 Si verbum aeternum eo solo quod formam
 assumpsit serui, factus homo, tantam exer-
 cet potentiam ut omnes superbiae dispergat
 cogitationes: quid non efficiet videre nunc
 illum formam assumere serui, & ita quidem
 humilis, ut sibi veltimenta tollat, nudumque
 corpus linco praecingat (habitus hic est con-
 uentus seruentibus) ipse peluim arripit, ipse
 hydrum in illam effundat, ipse aqua repleat,
 ipse in genua cernuus pedibus aduolatur
 pauperum piscatorum, eosdem ablaturus? O
 quatenus haec erit tanta potentia, qua fastuosi
 vices in nihilum euanciant caelantique cogi-

tationes? Quis ex tali humilitate se non hu-
 miliet? Quis licet mundi sublimissimus non
 se curius inclinet? effectus hic est Christi
 humilitatis. Quis hoc agi, ut hodie Episcopi,
 Archiepiscopi, summi que Pontifices, pedes
 abluant pauperum, se quasi seruos reddentes
 velutque serui illis seruientes? quis efficit ut
 Principes, Reges, & Monarchae illusterrimi
 qui vocati possunt *Colles mundi* hac tempestate
 purpuram suam euant, mappam se praecingant
 & pauperum pedibus laudandi ocupeantur, ut
 pro more habent laudabili Catholici Reges
 Hispaniarum, qui summi sunt rerum Do-
 minum? hoc Christus intendit: *Omnes pessundat
 superbia* inquit D. Chryostom. ita similiter
 ipse dixit petado hoc humilitatis opte:
*Sic ut quid fecerim vobis? Si ego Dominus ac ma-
 gister vester laui vobis pedes: & vos debetis alter
 alterius lauare pedes.* Quid Petre stupens atton-
 itus in tali me cernens sehemate formaque
 serui & ait: *Dominus, tu mihi lauas pedes?* Oblu-
 pesce quod tantam in Deo videndo humilita-
 tem, in hominibus vel signum aliquod ma-
 neat superbiae.

Christum considero hominum pedibus
 aduolatum. Quid Domine mi haec manus faci-
 unt in illis pedibus? Sine dubio in illos
 lapillum illum vult inijcere caelestem, ut huius
 staturae dissoluat frangatque superbiae, atque
 in puluerem redigatur, nec non ita disparcat,
 ut nec puluis stultae nostrae superstit arrogan-
 tia, melius multo multoque potentius, quam
 fecit lapillus ille pedibus illius allisus staturae
 superbiae, quam vidit in somnijs Nabuchodo-
 nosor. Pedibus nostris compedes conatur
 inijcere. Falco auis est leuissima & praesump-
 tuosa & aetris ascendit altiora: prudens nobi-
 lis auceps, cui non est voluntas ut altiora petat,
 illi pedicis inijcit, suisque constringit manus
 quas licet annuli reddant venustas, pedes
 tamen falconis inquinant. Sunt homines &
 vni & leues: *Ephraim quasi auis auolauit.* Non
 ita se extollit Miluus, falco, accipiter in aera
 sursum, ut homo miserimus: alis etenim
 suae cogitationis sydera conscendere praesu-
 mit, illisque vult se attollere sublimius. Mens
 ea est nobilis caelestisque illius aucupis, ne
 nos altiora praesumamus: eo sine manus suae
 nostris inijcit pedibus, se pedibus proferrens
 hominum, illos lauando seque infra illos
 demittendo, illis pedicis inijctorus: nullam

VIII.
 Similitudo.
 Of. 9. 11.

Handwritten text in the right margin, including the word "Vltimus" and other illegible characters.

namque sunt ita fortes quibus salo detinea-
tur, sicut exemplum hoc est Christi Saluatoris,
quo superbus ille saltus hominum animusque
colhibeatur. O Domine mi, verè dixerim quòd
in hoc actu considerasse te debuit amicus tuus
Iob, quando prauidens quæ adurus esses, die
quodam contemplabatur quòd ventis pondus
iniiceret leuissimis, ne forte euanelcerent:
Qui fecit ventis pondus. Nouerat autem qui-
uam essent illi ventis, cum & seipsum inter illos
annumeraret, dum diceret: *Memento mei*
Deus, quia ventus est vita mea: Quasi qui reme-
dium petat, ne inaniter supra se rapiatur.
Quale potest Dominus grauius pondus appo-
nere, quo nostros detineat pedes, ne nosipos
in inter auollamus, quam seipsum illis con-
nectere, eosque sibi copulare?

Iob 8. 25.

Iob 7. 7.

IX.
Vaticinium
explicatur
Istax.

Isa. 2. 17.

Isa. 24. 23.

Concluit Propheta Istaas quòd Dominus
superbiam confunderet mundi excelso-
rum maiestate sua & magnitudine, sicut obuoluitur,
obumbratur & obtenebratur lux, stellarumque
lumen prodeunte in publicum sole formosissi-
mo ac splendidissimo, lucis omnis origine:
sicque fiet in die iudicii. *Incuruabitur sublimitas*
hominum, & humiliabitur altitudo virorum &
elevantur Dominus solus in die illa: Vnde, inquit,
fiet hoc: *Erubscet luna, & confundetur sol: cum*
regnauerit Dominus exercituum in monte Sion, &
in Hierusalem, & in conspectu senum suorum
fuert glorificatus. Porro & hoc verum est, nihil
esse, quòd sic superbiam confundat hominum,
quam videre Dominum coram discipulis suis
prostratum eorumque pedibus aduolutum:
etenim ordinatum est si quando Principem
videris se demittentem vt aliquid accipiat &
pronus ad eam inclinens: quod ipse studeas
illum prouenire & inclinans te illud assumere.
Si Regem conspiceres qui ablato sibi velli-
mento hydriam assumeret aque eamque ad-
ferret, cubiculum ea ligaturus, indubie festinus
a eurreres eam illi de manibus erepturus
Regem sic deprecatus: Regia sua se contineat
maiestas: hoc etenim mihi competit, hoc ego
perficiam.

X.
Adhortatio
ad humili-
tatem.

Eia Christiane Christum cernis Regem
Regum qui peluim accipiat, impleat aqua,
pergatque hominum pedes abluturus: festinus
igitur accurre illique dicito, Domine mi, non
tui hoc munus est, non hoc te decet obse-
quium, mihi hoc pernite, ego namque me
pedibus hominum prostreram, ego cernuus

illis aduoluat, & non solum me superbi-
ter erigam proximi mei contemptor, sed in super-
humilis me submittam, & pedibus totius
mundi pauperumque subleuam, seruis
obsequentiis mus. Hoc Doctore Dno Augu-
stin. Dominus intendit: considerantem
quam necessaria erat humilitas, & quomodo
viti (a) ac natura reluctante eam exerceantem
actum exercere voluit eius Heteroicem, vt non
tamò strictius ad illam obligaret: atque er-
mente Dno. Cyrill. hoc ipse Dominus expressit
quando perado illo humilitatis exemplo
eos interrogat: *Scitis quid fecerim vobis?* & c.
Nostis qua fecerim hoc intentione: vt ho-
miles sitis, & idem, quod ego, faciant: *Et ego*
Dominus & magister & c. Et ita declarat sicut
D. Cyril. quod dixit Dno Petro: *Quod ego facio*
tu nescis modo, scies autem postea, cum ego illi
hoc indicauero, sicut realiter illi dixit, & pre-
satis verbis expressit. Fierine potest (quod
Diuus Chrysolom.) vt hoc proximo exemplo
suscepit in homine miserabili vel vilius super-
biae tumoris vestigium? Quis credat in
cordi tuo irradicatum arrogantiam, vt tale
remedium & tale requireret exemplum: &
nihilominus radix illa maneat vicia pertri-
tionis? Præcedit Dominus vniuersæ carnis
magister ante signatus: Ego Dominus & mag-
ister: quomodo legnis & vecois non fecerunt
illum seruis & discipulis? Eius lobet verba
depromere: *Quemnam saluum hoc non voluerit?*
Quam tenentatem, quam non d. prouenerit d. d. d.
nam? Qui sedet super Chersolim prostratus pedibus
laui, in homo, terra puluis est terrens? Si ego pro-
stratus pedes laui, quid mirum & c.

§. 5. *Cæpit lauare pedes & c.* Lotio pedum
actus fuit etiam amoris, quo pedibus
hominum omnes suas prostratis dicitur,
illos magis obligans, quam in seipsum
Puitiphar.

T Amet si ita sit, quòd actus hic sit humili-
tis, vetum tamen magis proprie & prae-
palter actus est amoris: quia hoc assump-
formæ serui, nec non prostratio sui ipsius ad
pedes hominum procedit ex amore humi-
tiori. Et D. Euangelista signauit, quando de
illo actus & principium indicaretur, ex quo
sun. ebat originem, hoc supponit: *Quoniam dicitur*

fuit in finem dilexit eos: Quamvis enim eos in vita dilexisset, hic tamen amor fuit eius purissimus & maxime principalis: Amor datus est & munificus, ut prelati sumus, nunc amor est supremus unde mouet & incitat, ut munera sine suprema, eaque tanta, ut det quidquid habet, imo & seipsum: ita ut seipsum enacuet atque exhauriat ut loqui fas sit: *Exinanitus se merito sum.* Ut autem hæc dona conferat, quid agni Formam serui accepit, atque eo sine surgit à cena, vestimenta to lit, mappà se cingit, pelum arripit, aquam infundit, & pedes cepit lavare discipulorum. Quid hoc Domine me, quid intendis? Illis quidquid habeo imo & me ipsum liberalis elargiri: Quod igitur medium assumis? Formam serui, qua pedes illis abluo, quatenus per hoc pedibus eorum manus meas supponam, eoque modo illis omnia bona mea, imo & meipsum subter-

ceolos cum suis influentiis, solem cum luce sua, lunam cum pulchritudine sua, cum sua refectione fontes, cum suis fructibus terram, cum suis aubibus aëra. Porro notandum cum Apostol. quod licet Pater subiecerit & pedibus hominis subtraheret creaturas omnes opera manuum suarum, ipse tamen filius exceptus fuerit, nec illum homini subiecerit eiusque pedibus prostrauerit: *Omnia subiecit sub pedibus eius.* Cum autem dicat, *omnia subiecit sunt ei, sine dubio prate eum, qui subiecit ei omnia.* Nulcum fuit quod Deus hominum pedibus subiecit, quando quidem omnia fuerint: nihil omnium infinites multo fuit hoc quid illi non subiecit, quandoquidem pedibus eius subiecens omnes creaturas, ipse mansit non subiecens, qui solus infinitus et amplius & infinitis vicibus reliquis præponderat creaturis emittentior. Hanc autem subiectionem suipsum huic seruauit occasione, quâ diuinus amor summam ascenderet verticem, omnemque sic terminum excluderet: ut nihil quod daret amplius sibi superesset: quamvis enim homini hæc omnia creata dedisset nunc pedibus eius suas supponit manus cum omnibus suis diuitiis: quid plura? Et seipsum quasi plenam horam omnium faciens donationem, ita ut Apostolo dicere liceret: *In omnibus diuites facti estis in illo.* Ita nunc talibus diuites estis mun-

1. Cor. 15. 27.

1. Cor. 1. 5.

1. Cor. 3. 13.

1. Cor. 3. 13.

1. Cor. 3. 13.

1. Cor. 3. 13.

1. Cor. 3. 13.

1. Cor. 3. 13.

1. Cor. 3. 13.

1. Cor. 3. 13.

1. Cor. 3. 13.

1. Cor. 3. 13.

1. Cor. 3. 13.

1. Cor. 3. 13.

1. Cor. 3. 13.

1. Cor. 3. 13.

1. Cor. 3. 13.

1. Cor. 3. 13.

1. Cor. 3. 13.

1. Cor. 3. 13.

1. Cor. 3. 13.

1. Cor. 3. 13.

1. Cor. 3. 13.

1. Cor. 3. 13.

1. Cor. 3. 13.

1. Cor. 3. 13.

1. Cor. 3. 13.

1. Cor. 3. 13.

1. Cor. 3. 13.

1. Cor. 3. 13.

1. Cor. 3. 13.

1. Cor. 3. 13.

1. Cor. 3. 13.

1. Cor. 3. 13.

1. Cor. 3. 13.

1. Cor. 3. 13.

1. Cor. 3. 13.

1. Cor. 3. 13.

1. Cor. 3. 13.

1. Cor. 3. 13.

1. Cor. 3. 13.

1. Cor. 3. 13.

1. Cor. 3. 13.

1. Cor. 3. 13.

1. Cor. 3. 13.

1. Cor. 3. 13.

1. Cor. 3. 13.

1. Cor. 3. 13.

1. Cor. 3. 13.

1. Cor. 3. 13.

1. Cor. 3. 13.

24. 7.

24. 7.

24. 7.

Exi.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Excitavit semetipsum formam serui accipiens: nam siquidem ex humilitate pedes lauet hominum, verum ex amore feruentissimo & potentissimo se seruum efficit. vt in hac figura quidquid habet, & seipsum, illis subiiciat. Opus maxime i signe amoris, quod in Euangelio reperimus, ipsum est quod beatissima illa mulier executata est tantopere ex amore commedata Magdalena: etenim amor Christi illam domo sua expellit, atque ad diuinus eius ducit deiectione pedes vbi quid quid boni possidet cōfessa submittere oculos illos enim lacrymis suis irrigat; os ibi, nam amorosa illis insigit oscula: ibi capillos, quos vt linteam applicat: ibi cor suum: etenim illud per oculos insillat: & ibi totam seipsum: *Stans vero secus pedes eius, &c.* Plura facere non potuit nec erogare, cum quidquid haberet & seipsum euacuauerit.

Luc 7.

Simon Pharisæus huius omnino ignarus, admiratur & cogitatione sua tale vult opus auertere. O Simon (inquit Christus) amoris ignoras effectus. Incipit illos declarare similitudine duorum debitorum, atque expendit amorem ex operibus agnoscit, & vbi amor feruet ardentior, opera sunt expectanda præclariora: atque inde confirmat, quod mulier illa plus quam ipse, eum deligeret cum plura quam ipse præstaret: tu meis (sic argumentatur) aquam manibus non insudisti, hæc vero aquam pedibus & aquam effudit cordis: tu oleo caput meum non unxisti, hæc autem pedes meos unguento consperxit odorifero: tu pacis osculum faciei meæ non præbuisisti, hæc autem & pedes meos osculari non desistit: hæc quidquid habebat pedibus meis subtrahit, nouit autem huc procedere ex amore celesti & ardentissimo, *Dilexit multum*, quod idem est ac si diceret, *Dilexit in finem*, extremum amor lapidem proiecit, quo reddidit illam adeo liberalem, vt præter id omne quod habebat, & seipsum meo lubens consecraret obsequio. Lomine in hoc ipsum quod Simoni Pharisæo respondiisti, & tu posses quoque Simoni Petio respondere quando tibi sic loquebatur: *Domine tu mihi lauuisti pedes* Replicare poteris illi *Simon habet tibi aliquid dicere, &c.* Non enim adhuc perfecte nosti amoris essentiam. Illius amor femine erga me mouit illam vt mi-

hi cuncta sua donaret, meisque adiret pedibus etiam seipsum: hoc item ego facio, etenim amore hominum totus inardescio: proinde hoc meum primum est studium primaque cura illis tribuere quodquid habeo nec mihi ipsis parcens: hic enim amoris est effectus: porro talem nos poteris amorem intelligere, donec adueniat ille qui amor est per essentiam, nempe Spiritus S. *Quod ego facio tu uesisti modo, sed non postea.*

Huic proposito conuenientes ac sim igo dicere: Domine mi quantum intelligo commo- pedes pedibus nostris studeas inuicere. At- uertis enim currete nos viam perditionis, hanc vt de nobis illud optime verificetur: *Pro te pedes eorum ad malum currunt, Conuersi sunt enim ad cursum suum, sicut equus impetu suo ducit ad praesulium.* Alteri ad reditum dicitur tantum, calamitati eius compatiens dicitur: *Expandam rete pedibus tuis*, nec tam veloci- cultu in tuum properes danatum animæ que perniciem, *Male te habet, o Domine caelorum*, dum cernis quam festino gradu ad malum curramus, pedes nobis obfendentes sicque carescentes, vnde nobis benignus acclamat: *Prohibe pedem tuum a nuditate, & guttur tuum a siti.* Metaphora sumitur ab illo, qui petras inter scopulos ac spineta discurrat, vt illi velles dilacerentur, ipse vero pedibus uisus incedat, multoque fatigatus exercitio sic languescat: tales etenim notantur peccatores, nam per aspera currunt & dumtaxat peccatorum, sic vt pedibus animæ fixa non consistant: & quinam hi? Intellectus & voluntas, virtutes & habitus boni: atque per hoc ipsum feruens adeo sicis in illis accenditur malæ concupiscentiæ. Vt homines a currendo cohibeat, compedes illis imponi. Olim dixit Spiritus S. seruum fugituum pedibus funibus que constringendum. *Seruum me leuulo toritura & compedes.* Quam forte illi compedes quibus pedes nostros innedit Scopum attingit qui dixit compedes maxime efficaces quibus in amore quis alterius obstringatur, vt contra illum se mouere nequeat, esse beneficia: *Compedes iustitiae quæ beneficia inueniunt.* Hæc sunt De i. n. e. quibus ut- suos conatis pedes illaqueare quatenus ad iustitiam te post hac se mouere nequeant.

III. Cur Magdalena ad pedes Christi steterit.

re post hac se mouere nequeant.
 Plane diuina ea est historia, quam Spiritus
 S. concipit de Ioseph & nos alias expendi-
 mus. Quando luxuriosa illa pellex domina sua
 molesta provocabat eum ad amorem illicitum,
 quatenus quotidie mortalibus premeret illum
 leuocoris: Per singulos dies mulier molesta erat
 aduersus: Voluit castissimis iuuenis illi paciter
 demeritare, quam impossibilis sibi esset tanta
 nequitia: vnde hoc illi proposuit argumentum
 celesti plane resectum Philopphia, li D. credimus
 Ambrosio: Ecce Dominus meus omnibus
 mihi tradit ignotas quid habeat in domo sua, nec
 quidquam est, quod in mea non sit positum potesta-
 te, ut non tradiderit mihi, prater te, qua vxor
 tua: quomodo ergo possum hoc malum facere,
 & peccare in Domino meum? Domina mea, rogo
 te, uenias aperi & attende quid Putiphar
 Dominus meus diuise coniux mihi fecerat.
 Qui quid haber meis tradidit manibus, nec ali-
 quod huius, hoc poterit te solum reueruare: quo-
 modo ergo possibile mihi erit tantam in illum
 putare traditionem? Abist omni no. Perpendit
 D. Ambrosio non dixisse: nihil illicitum est, non
 me de e in u debeat. Quomodo possum manus
 habens in toniter contrititas? Quis illas tibi
 contulit? Diuitis & bona ipsius que mihi
 commendant. Beneficia hac in manibus meis
 fuerunt sine & man ea quibus alligantur, ut nihil
 agere possum ejus honor: contrarium. Admira-
 bile prociis vis argumentum qui iudicio proua-
 le, & certum est quod illi, qui talis est, nulla
 su fortiora vincula, quam ea que beneficia do-
 naque pepererunt. Iudicabat merito Sanctissi-
 mus Ioseph, nullum sibi superesse potentiam qua
 contra illum ingratum moueretur, a quo tot
 precantus fuerat beneficiis.
 Nunc igitur o Christiane rationem ineamus
 & discernam attende inter Christum & Putifa-
 rem, quid interfit inter vnius & alterius benefi-
 cia, & animo reuolue quod si ille omnia sua ma-
 nus Ioseph commendaerit, primo ipsi illa
 non dedit, sed fidei illius seruanda commisit, ut
 eadem in Domino sui administraret emolumenta:
 secundo seipsum & vxorem suam excep-
 pit, qui manebat ejus Domini absoluti. Chris-
 tus autem omnia sua tuis supposuit pedibus,
 non ad solum admittit rationem, sed ut perse-
 dit atque integro tua sint, & hoc sine ulla
 reueruone, nec quidem diuinae suae maiestatis.
 Tibi intus est, tibi vixit in mundo, tibi Apo-
 stolo legit, tibi decreuit Prophetas, tibi lo-
 gis instituit Euangelicam tibi formauit Sa-

cramenta, tibi creauit caelos, conseruat tibi
 stellas, sustentat tibi aera, Angelos tibi desti-
 nat, Sacerdotes tibi consecrat, tibi suam effun-
 dit sanguinem, tibi vitam suam animamque
 tribuit, tibi est quidquid ibi est, atque in huius
 signum tuis omnia pedibus subseruit. An ego
 non replicabis quotiescumque diabolus aut pro-
 prius te mouet appetitus, ut illi prodicionis mo-
 liaris crimen, illum offendas atque progredia-
 ris in ejus injuriam, quando te hortatur ut ad
 puella festines domum, vel tabernam frequen-
 tes Iosoriam, vel injuriam vlciscaris, vel lecto-
 ris mundi vanitatem: Quomodo possum, hoc
 malum facere, & peccare in Deum meum? Quo-
 modo prodicionis potes scelus committere, &
 quantum est ex parte tua, ejus machinari mor-
 tem, qui vitam tuam suamque tibi tradidit be-
 neficus? Quam apposite considerare poterit
 illum pedibus tuis adjacentem, cumque aulca-
 rare, qui melius tibi, quam olim Gaius dicere
 potest: Peccasti? Quiesce: sicut postmodum
 dicendum. Consideres ergo Christum, qui form-
 am accipiat ferui, ut coram pedibus nostris
 omnia bona sua nec sibi parcat exhauiat.

S. 6. Institutens S.S. Sacramentum contrarium
 satisfecit duobus amoris affectibus: egressum
 suum ex hoc mundo ingressum suo conformans.

Postquam ergo lauit pedes Discipulorum sua-
 rum, accepit vestimenta sua, & cum recubis-
 set iuxta, dixit eis: scitis quid fecerim vobis?
 q. d. Quomodo factum illud tantum sit ut com-
 prehendere non possitis, atamen meo non est
 amoris satisfactum: etenim superest opus ejus
 principale: quia parum mihi est quod hic for-
 tis pedibus vestrīs omnia bona mea, & incipsum
 cum illis tradiderim, sed ipsa volo intus in vo-
 bis ponere, vobisque ea incorporare, atque me
 ipsum in vestris visceribus infundere, nec non in
 illis meas omnes diuitias, meque ipsum eua-
 cuare. Fecit hoc instituens Sanctissimum Sa-
 cramentum, quod opus fuit amoris sui diuini
 in quo ut omnia sua bona in nos effunderet
 formam aliam assumpsit ferui, nempe species &
 accidentia panis & vini. Nemo fidelis nega-
 uerit, quin Christus Dominus nollet diuinum
 hoc instituit Sacramentum, ut perfecte amo-
 ri suo satisfaceret. Et hoc est quod ait Euan-
 gelista: In finem dilexit eos. Responsum est
 hoc visum omnibus operibus que Christus
 hac

Gen. 4. 24

I. 4. 24

22

haec nocte perfecti: etenim declarat quod quid-
quid de diuinis suis thosauris in se hinc dicitur
Custodit Sacramento, totum fuerit diuini sui
amoris actus, qui illorum omnium manifestat
dignitatem, multum licet abscondita sint oculis
nostri & incomprehensa

Subtiliter exponit Diuus Gregorius Nysse-
nus quod praecipitur de agno Paschali: *Ca-*
pit enim pedibus & intestinis vorabitur. Notat
hic Caietanus in Hebraeo non haberi vorabitur,
sed hoc contingi cum praecedenti: *Non comede-*
ris ex eo equum quid, nec capram aqua, sed
asinum igni, caput enim pedibus eius, & intestini-
vorabitur. Quasi dicit non diuidetis illum nec in partes
scindetis, sed integrum, caput enim intestinis
& pedibus allabitur, renes tantum & iecur ex-
traheris, quo demonstrat quam festinans
illum debent igni allare & comedere: quia
uncti summa habant cum festinatione, quare-
mus illa nocte migrarent ex Aegypto. Querit
tur quare ratione poruerint pedes caputque de-
glutire: Cuius tota comedatur & capitis ac pe-
dum appetit gustaque singulari: porro ossa
capitis & pedum & cetera nec frangatis, nec
eorum medullam exsugatis, relinquite illa ut
sunt, non enim illis dentes sufficiunt, igne
consumantur. Itaque ignis omnia debet
ossa consumere: hic etenim maxime potest est
& actus: & ira explicat Diuus Augustinus
id quod dicitur: *Si quid residuum fuerit igne com-*
bursetur. Quomodo aliquid superesse poterat,
si illos praemonerit, quod si non sufficeret ad
celsam agni numerus domesticorum, vicinis ad-
vocaretur ad igni communium. Sed intelligitur,
quoniam dicitur esse, ut non conteretur ex eo, reman-
sura utique fuisse illa, quae igni cremarentur. Quod
igitur hoc est?

Agnus vino sanctus Christum praefigurat ex-
mence D. Gregorius Nysenus Christus carnem
habet quae veluilem est. Mysteria plana, fas-
ciosa mundare leprosa, solitare claudos, ca-
res vsum cecis. Alia ossa sunt dura quae con-
chiam habent medullam, mysteria sunt pro-
funda: haec comedi non possunt, quale est
illud SS. Sacramenti de quo dicebant illi: *Du-*
rum est hoc sicut, & quis potest eum audire? O ce-
cibus vaena: inquit D. Gregorius Papa: *Orandum*
ludis: moliatur, uisita ceterum hereticis: quia illi
cuius diuinitatem negant, isti per humanam sa-
pientiam & diuinitatem, & humanitatem Sacramen-
ti emaciant: hoc rari mysterij Sacramentum
vultunt hirci, & iudei, qui negant diuinita-
tem, comedere, & sapientia humana docti in-

tellecta suo comprehenderet: quocirca dicitur
inueniunt & difficultatem: hoc se ueni
utiq; i coneremendum, quia amor est
in hoc Sacramento totus notus
tur Deus, & quidquid boni amor possidet, cum
in illo respicit, efficitur sic fiat, cum
illud intelligere, sed credere: *In suo amore*
ess, dedit quantum dare potuit. Hoc potest
dare potuit seipsum quoniam quidem hoc bene-
nam de amore & maxime de infinito Christi
amore totum hoc credim non est difficile
Haec hoste cor illius dimum anet. Egra
erga homines ardens simo a duobus conuenit
affectibus est inappetatum, quos amor in illo
producebit. Ex una parte mouetur illum, ut in
hoc mundo discederet: ex altera uero parte
lebat illum, ut in mundo remaneret, amor enim
illum ad discessum urgebat: quia eo ipso quo
legebat hominis, prouerat debita quae illi
expectabat: nec illis quidquam erat conueni-
tius, uilios. imo magis necessarium, quia
hinc per mortem crucis exiret: *Remanere uero*
co vobis, expectat vobis ego uobis, quia
hoc obtinebat illis vitam, salutem, redemp-
tionem, gratiam & gloriam. Vg. haec illi amor
in contrarium, ne motus abiret, sed
remaneret: nihil enim amor ita delinere
amati praesentiam, nec quidem puncto tempore
ab illo separari. Quid ages Dominus tuus
cedes, an remanebis? Si discedas, a dilectum
te procul elongas: si cum illo remanens, uel
manens: reparatione & redemptione, quae
discessu tuo morteque consistit. Quam
languebarpia Rebecca, quando duos in uul-
bus suis sentiebat puerulos a se genitos, & uo-
se colluctantes, dum unus aduenit alterum
certat, uter prior egerat.

Tales confidero uinos illos in praedicta
toris affectus qui videntur in se digressi
uter proualeat. Si discedat, verum est, quod
suorum negotia promoueat redemptionem, ut
tamen a dilectis tibi longis discedat. Si re-
maneat, verum est, quod illis habeat sua
sed in eo deficit quod illis maxime est neces-
ti. Hic patet quid sit amor, superatum quo ad
ultimum accedit, & vni prospicit & vni
& disponit ut utique carissat affectus: ut
realiter hinc discedat, quo remedum ipsorum
petificatur, & realiter maneat, quo ab eis
elongat quibus cupit omnia felicia.
Si quid sapio Diuus Ioannes nobis deli-
bit amorem Christi, ut in signum illam
anque Aquilam quum vidit Ezechiel

Apud
Lipo-
mon.
Exod.
22, fol.
28.
Exod.
22, 9.
I.
Alle-
goria
de A-
guo
Pa-
schali.
D. Aug.
lib. 99.
in Gen.
c. 9, 1.
Tom. 4.
Ioan. 6.
D. Gre-
in 1, 1.
Reg. 6, 2.

sim, plurimum varietate speciosam, sed aliis
 maxime expansionem, quibus ascendere valeat ad
 summum Libani verticem, indeque tollere me-
 dibulum Cedri ad commodum negotiatorum
 Chanaan. Est autem Aquila ceterarum avium
 Regna & eorum nobilissima, sic est & amor
 inter affectus cordis eminentissimus. O quam
 magna est hinc Aquila, quæ nidum sibi con-
 struxit in Christi pedore: *In finem dilexit*, Ad
 summum accedit verticem mille penis formo-
 sitatum, donorum, & prerogativarum: vo-
 lorum suum credera est supra totam naturam,
 ad hoc duas habet alas maximas, sapientiam
 solent & potentiam. Illas modo declarat e-
 gregie Divus Iohannes, dicens tantam suesse hinc
 Dominus sapientiam, ut omnia sciat, & in ortis
 sue horum, ita prope se ac si eam disposuisset &
 fortam decerneret, in qua terminande erant
 omnes ipsa rationes: deinde quod tanta polle-
 re potestate, ut manus haberet omnipotentis,
 quod quid enim vellet hoc poterat. Amor ingens
 illis & in aliis ita iustitiam euolat, ut his
 omnibus satisfaciat cum medulla Cedri, insti-
 tutione inquam Sacramenti, quo
 casu dicitur continentur excelentissima quatuor
 cum illis veri negotiatores, quidquid vo-
 luerint, sibi possunt comparare. Per hoc omni-
 bus satisfaciat & statuit, ut cum ratio suadet
 ut hinc per mortem crucis abscedat, hoc ita fiat,
 ut in propria specie formaque discedat: & quan-
 doquidem premitur, ut illitas ut remaneat, ut cum
 illis remanet, hoc ita fiat, ut remaneat sub spe-
 ciebus Sacramentalibus panis & vini, ita &
 vno quidem modo discedat, & alio remaneat, &
 sicut subtiliter advertit D. Augustinus, finis princi-
 pio respondeat. Hoc ipse patrefacit Euange-
 lica verbis illis: *Scitis, quia à Deo exiit, &
 ad Deum vadit.*

Conveniunt sibi ex iudicio D. Augustini adven-
 tus in mundum, & eius abcessus: *A Deo Exiit*,
 Exiit à Deo quando venit in mundum: *Exiit à*
Patre, & venit in mundum. Qualis fuit hic e-
 grellus? Quando verbum æternum venire de-
 buit in mundum, duo sibi occurrerunt. Ex vna
 parte requirebat veritas ut veniret, si namque
 non veniret, sequi non poterat illud quod Deus
 in hominem beneficium salutemque decerne-
 re. Ex altera parte urgebat ratio, ut apud Pa-
 trem remaneret: quia non potest se ab illo se-
 jungere, nec poterat Patris intellectus sine tali
 suo remanere, quia hic est suus conceptus, &
 sui intellectus verbum, tota sua sapientia, tota
 sua gloria: & ita sine illo remanens, remane-

bit caput suum sapientiæ vacuum, sine intel-
 ctus suo conceptu, & persona sua gloria. Quid
 remedi? Erat Dei amor qui opus hoc dispone-
 bat: erat amor sapiens & potens, & disponit ut
 virique satisfiat, ut ex vna parte cum Patre ma-
 neat, quia suffertur, non potest absentia talis filii
 à tali Patre, nec talis verbi à tali intellectu:
 atque ex altera parte ut veniat in mundum, ve-
 re ut illud quod Deus ad gloriam suam ro-
 firamque decrevit vilita em. Quomodo fiet
 istud? Hoc co modo disponit, ut vno modo
 maneat, & altero veniat. Maneat in intellectu
 Patris secundum esse Spirituale, intellectuale &
 diuinum: & veniat secundum esse humanum: in hoc
 nostraque carne vestitus. Hoc mysterium est de
 quo dicitur: *In principio erat verbum: & ver-
 bum caro factum est:* quod ingeniosè explicat
 idem Divus Augustinus per similitudinem ver-
 bi & conceptus uestri intellectus.

Hic idem conceptus quem ego vobis nunc
 dico mecum manet, atque ad vos tum mitto:
 quomodo fit hoc? An forsitan quia illum ad
 vos mitto, ego sine illo maneo? Non maneo,
 sed mecum remanet in meo intellectu secun-
 dum esse spirituale conceptus intellectualis: &
 illum ad vos mitto secundum quod illum facio
 corporalem, vestitus do illum aere, quo factum
 verbum sensibile illum emitto ut ad aures ve-
 stras perveniat: videt illum ad vos emittendo,
 verè ac realiter in eum remanet. Emisi illum
 vno modo, & remanet altero. Hoc contingit in
 aduento Verbi æterni: nam remansit secundum
 esse spirituale verbi in intellectu Patris, & se-
 cundum esse corporale, carne vestitus sensibile
 venit in mundum. Hoc quod fecit, quando à
 Deo exiit, hoc nunc agit, quando *Ad Deum*
vadit: non enim inferioribus pollet nunc amor
 alius quando ad summum accedit, quam tunc:
Nec deprimi cum inde exierit, nec nos disjunctum cum
revertet: inquit D. Augustinus. Itaque statuit, ut
 omnibus satisfiat, ut vadat, & maneat, vadat
 apertus in propria sua specie, & forma naturali,
 & maneat in specie & figura panis, speciebus
 esopertus Sacramentalibus: & sicut veniens in
 mundum dicere potuit, quod maneret cum Pa-
 tre: *Venerunt qui est in sinu Patris:* ita ex ve-
 ritate dicit se potest ex vna parte: *Vado ad eum,*
qui misit me, & ex altera: *Ecce ego volitum sum*
omnibus diebus usque ad consummationem sæculi.
 An non amor est potentissimus, & extremum
 ostendit potentia?

VI.
 Doctissi-
 explicat
 tur.
 Ser. 44.
 de temp.
 VII.
 Similitu-
 do.
 D. Avg.
 Tract. 22.
 in Ioan.
 Tom. 9.

Secundo: sumpsit Dominus formam serui instituit SS. Sacramentum, ut in nobis omnia sua bona eximaret, melius quam Isaac in Iacob.

16 H Oc ut bene dictum approbo, sed necdum manifestamus amoris dulci in hoc actu propositum, quod indicavit D. Dionys. Alex. Quid tibi perhaec quod Christus agit, hoc instituit Sacramentum? Formam assumit serui, ut se euacuet, totumque in nos effundat, & dicatur: Eximamur semper sum formam serui accipiens. Sic est ut dicebamus, amor est munificus & immensus amor, summè munificus. Verum est, quod motus iam hoc amore Dominus dederat omnia, futurumque pedibus protraheret in lotionem pedum, ut dictum est: Verumtamen non hoc illi fuisse equan-to quidem videatur quod illa foris extra hominem posuerit, quamuis ante pedes eorum. Vult illa in intimitas lapinus ponere, atque eadem bona sua effundere atque in illum euacuare: eo sine palium formamque assumit serui: quid enim est panis (& idem sit sensus de vino) nisi Dei famulus? Nam omnes creaturæ serui sunt Deique famuli: Omnia seruunt tibi.

Considerant & quidem attem nonnulli quod Dominus cum pane fecerit hoc ipsum, quod fecerat cum Domino domus in qua cenauit, qui vir erat ut opibus ita dignitate primarius, sicut liquidè constat ex opulenta eius suppellectile qua Christus usus est: quamuis D. Chryst.

Christus cenauit, ut opinetur hominem fuisse Apostoli incognitum, & quod Dominus voluerit ad illum mittere, quatenus viderent illi Christi potentiam, qui solo verbo suo de gradibus hominum faciebat quidquid sibi bene placebat, de quo diximus Dominicè præteritâ. Instante jam hora cenæ misit duos de discipulis suis in iungens illis ut pergerent in Hierusalem, atque ad ingressum inquit civitatis hominem ostendens amphoram aquæ bajulantem, sequimini illum, & in quamcumque domum ingressus fuerit, dicite Domino domus: Pater familias domus: quia in domo tua oportet me Pascha celebrare; Et ipse

solus ostendit canaculum magnum stratum sibi parit: id est ornatum aulæ, & tapeibus circumquaque contextum; hoc enim significat verbum hoc, Stratum. Ut opinor, Pater ille familias canaculum hoc sibi totique familiae decenter ornerat secundum legis diuinæ præscriptum.

123

Dicit itaque Dominus, hoc quod tibi præstiti stragulis tuis & amorum tuorum vestibus adornatum, tibi seligo ad Pascha celebrandum tu inde discede, & ego cum discipulis meis Pascha celebraturus intrabo.

Non est cur moram faciamus in hujus consideratione, quod Dominus ille, qui naturam suæ stabulum elegit, & vinctus propriam non habuit domum, nec furnarium, & non crucem elegit: inominosam, primitiuitatis suis, atque illustrii Sanctissimi Sacramenti domum habere voluerit ornatum, cultum, paratam, non solum parietibus pretiosis operibus, sed etiam pavimentum tomis, cooperitum auleis, hoc enim est, Canaculum stratum. Domus in quo pretiosa foris vasa quælia conspiciuntur ea fuisse quibus Dominus usus est: carinus enim huic mysterio seruitus lapis erat smaragdus, maximi valoris, quem Genus dicitur asseruari; & calix ex dolo pretioso, quo clarissima Valentia curata stratur cui illum dono dedit ut panis mundum Rex Martinus, quem multa dignitate tulerat de celeberrimo monasterio D. Joannis ad Petram in Aragona. Iam à principio Dominus hic ostendere quod omnia diuina modice sunt hujus Sanctissimi Sacramenti coloris, atque ad ejus dignitatem iustum est, omnia serico, auro & pretiosis auleis, etiam ipsa pavimenta resplendent.

Porro hoc proposito nostro participo veniens, quod id quod Dominus fecit, cum viro hoc, fecit & cum pane in hac capitulatione. Est panis substantia in cubiculo suo quæ titatis, octava candidissimis suis coctum & accidentibus, imperat Dominus ut ad hoc sternum excedat panis, non per anelli latentes nec per conuersionem in materiam esse nullatenem, sed vere per transubstantionem, qui terminus est eleganter inuentus, & frequenter in Ecclesia ad hujus mysterij declarationem, panis enim non remanet panis, sed sine quantitate deserit cubiculum cum fuerit accidentibus, & ingreditur eo Christus, ita transformat has vestes, tapetes fornamque panis, hoc enim conformiter Euangelistis dicit Apostolus: Dominus Iesus in qua nocte traditus accepit panem & gratias agens etc. Hoc est pro meum. Supponit illud Epitaphium, Dominus quia hic ostendere se voluit Dominum eorum, qui potest facere ex illis, illas materiam transubstantiare, illaque disponere quomodolibet & qua ratione sibi placuerit. Ut talis

Actu panis. Epat verus panis ille quem accepit in manibus suis. potest illius, postea cum volu illius verba sui Domini omnipotentis, qui solo verbo quilibet operatur: Ipsi dixit: Et facta sunt: his verbis pronuntiat: Hoc est corpus meum: Iam panis non remansit, sed corpus eius sub accidentibus formaque panis.

Hic Christus Dominus nosse suam manifestavit omni potentiam totamque suam potestatem, in institutione Sanctissimi Sacramenti. Ut vobis melius capiamus, vult primo tractare de summa potestate super omnia quam Pater suus dicitur illi tradiderat, quando scripturas de deo preclarissima hac institutione, sic ait: *Sciens quia omnia dedit ei Pater in manus. Potestas Dei.*

Quanta potestas illam in Aegypto considerat: transmutat virgam in serpentem, atque de illa agit quidquid vult: aquas mutat in sanguinem: verumtamen quoddam est hoc tam inge prodigium: quandoquidem idem fecerunt Magi ius exheretibus? Hoc factum non fuit in virtute potestatis eorum, sed appetendo alius patris opera diaboli. Porro Deus sola id fecit iux voluntatis virtute, quia potestate viget insatura, qua potest quidquid vult. Quere Deus Augustinus quomodo potest Deus aquam fluminis Nili convertere in sanguinem. Quotidie operatur Deus, respondet ipse, hac mirabilia, porro talia non sunt: quia causa sunt ordinario. Multiplicat triticum in tantum omnem faciens accrescere vel vitem granam. Deus, ita praefatus Doct. r. per longius diu aqua transiudicavit in sanguinem, quia ex aqua producit in palmis vitem: & hoc potestatem conuertit in sanguinem vi & virtute caloris naturalis. Panem prociat cum aqua in terra, qui veritate in sanguinem, & hoc deus in seipso.

Igitur hoc quod agit securus vnius mensis, non potest hoc vnicuique momento prociat: Quomodo non potest diabolus? & nihil horum est miraculum: quia in omnibus quaeque facit naturae vires non excedit. Quid dicitur Deus qui tota natura superior potestatem omnemque voluerit: Quid ego? pacibus mentem dicitur, si illud quod per tempus conuenit facit, non in seipso potestatem omnem sub motu naturae, sed in seipso potestatem omnem, sed quod alius rebus per seipsum operatur. Et hoc idem declaravit D. Martini Episcopi. Tractatus his verbis: Nulla te

quia dicitur, non est ad suum creatorem et mentem pendere, aut cur non creatus virente Domini vnum fieri potuisse de aqua, cum nobis operante Deo, somnus inobtemperat terra de gremio per ministeria vinearum aquae surgant in vinum. Si talis est huius Domini potestas, sicut hic manifestatur cur formam hanc accepit serui? Amor cum ad hoc incitauit.

Ardeniter amavit Princeps puellam quandam nobilem sed valde solitariam & conclosam. Amoris desiderabat autem intrare cubiculum in quo illa se morabatur: inllexit esse famulum qui frequenter illud ingrediebatur & egrediebatur: hoc igitur praualus stratagemate, vestes huius formamque induit famuli, quatenus hoc modo ingressum sibi conciliaret. Est anima tua progeme nata illi, illima, cuius amore inardescit. Princeps primogenitus aeternitatis conclosa est & clausa huius corporis ergastulo, aude desiderat illuc intrare, nullo sibi occurrente ostendiculo, nouit paucum esse qui maxime ordinari corpus illud ingreditur, hunc mane omadis, ad vesperam, in hyeme & in aestate: figuram assumit vestemque huius famuli, virtus in te ingrediamur, anima tua vniatur, & quid vnum cum illa se faciat. Sicut haec amoris molimina. Ceterum non hoc solum intendit, sed se totum euacuare ut fiat illud quod ait Apostolus: *Exinanuit semetipsum formam serui accipiens.* Hanc formam de figuram accepit serui, quae vestes sunt & figura panis: hic se totum exinanuit, quia posuit hic suam personam, corpus, animam, diuinitatem, sanguinem, gloriam, omnipotentiam, vitam, omnesque suas facultates: *Omnes diuitias diuini sui erga homines amoris effudit.* Sess. 13. ca. 4.

ait S. Concilium Tridentinum, & hoc quatenus ipso existente in hac bicella exinanuit, & omni quod habet in tuo posito peccatore, his omnibus diuites efficitur, & tuus sit ipse & quidquid boni possidet, ita ut nihil Deo remaneat quod tibi non largiatur. Hic est, ita hic est amor. Ita nunc accessit amor ad summum: si namque opus amoris est erogare nunc in ad summum in dando accessit, nihil illi superfuert, quod non dederit, & gloriam possit a nobis interrogans: *Quid ultra potest facere vices Isai. 2. 41. mea. & non feci?*

Notemus cum Dno Augustino, benedictionem qua Patriarcha Isaac locupletauit Iacob filium suum iuniorum: *Det tibi Deus de Cenis, citi rare caeli, & de pinguedine terra abundantiam 37. Gen. seminis & vini, q. d. Det tibi Deus totum ecc.*

VI.

18.

18.

18.

18.

18.

18.

18.

18.

18.

18.

18.

18.

18.

18.

18.

18.

18.

18.

18.

18.

18.

18.

18.

18.

18.

18.

18.

18.

18.

18.

18.

18.

18.

18.

18.

18.

18.

VII. Bened-
ctio data
Iacob ex
penditur.
Gen. 27.
37.

si, & terræ pinguedinem in magna abundan-
tia panis & vini. Accedit Esau primogenitus
Patrique postulat benedictionem: cui sic benex
optinus, Heu fili mi, iam illam fratri tuo
impertitus sum. Quid hoc, Pater mi, Num
vnam tantum benedictionem habes? An fortasse
domus tua sic inops omnium est, vt vno con-
cessio, aliud non superest concedendum? num-
quid adeo modicum est quod in tuapossides po-
tellaris, manibulque traditum est, vt si illi
tradideris, mihi nihil remaneat elargiendum?
Tam etsi vnam illi dederis benedictionem, &
mihi similiter alteram impertire: Numquid non
restruasti? & mihi b. benedictionem? Nisi vnam
tantum benedictionem habes Pater? Mihi quoque
obsecro, vt benedicas. Respondet illi prudens
sensus grandaeuus. Heu fili mi: Frumento & vi-
no stabilis es, & tibi post haec, fili mi, quia fa-
ctam? Fratrem tuum dotari, rotem illi ap-
precatus coelestem & terræ pinguedinem in
pane & vino prater haec aliud nihil mihi sope-
ret etrogandum. Quis credat o sanctissime Pa-
trac hanc a te proferti rationem? An ergo quid-
quid possides in pane tantum vinoque conclu-
ditur? Satis aperte nobis testatur S. pagina,
opulentiam te fuisse in auro, argento, supelle-
ctile, gregibus, armentis, bobus, ouibus, melle,
se, seruis, & mancipiis: Locuplestus est homo,
Gen. 13. & ibas proficiens atque succersens, & nec in agnus
vehementer effectus est: habuit quoque possidentes
omnium & armentorum, & familia plurimum.
Fuit vnicus heres Patris sui Abraham de quo
testatur S. eloquium. Erat diues valde in posses-
sione auri & argenti. Si Iacob largitus es panis
vniue benedictionem, iam tibi superest alia
bona: quæ possis Esau elargiri.

VIII. SS. appli-
caur Sa-
cramen-
to.

Myterium hic cum D. Augustini. notandum
quo declaratut benedictio, qua Deus filium re-
pleuit secundum populum nempe Christianum:
benedictio fuit illa in qua dedit illi cæli rorem
& terræ fecunditatem in pane & vino, hoc est
in Sanctissimo Sacramento instituto in pane &
vino. Hic coelestem constituit rorem, suam ma-
iuitatem, & quidquid possidet, secundum
quod procedit ab æterno suo Patre, suam maie-
statem, omnipotentiam, æternitatem, glo-
riam, opesque infinitas. Adiungit pariter pin-
guedinem terræ, suam videlicet humanitatem,
quæ pinguedine abundat gratiarum, virtutum,
donorumque omnium: quocirca cum tanta Deus
tamque innumerabilia bona possideat & diui-
tias, dicitur, quod erogato hoc pane & vino,
nihil illi superest vltra tribuendum: quia hic

formam huius accipiens ferui, totum se in-
fir & euacuauit: Exinanuit se in formam
serui accipiens: nec illi remansit aliquid in do-
mo sua, nec secundum quod Deus est, nec se-
cundum quod homo, quod hic non potest &
tradiderit. Et post haec vltra quod factum? Hic
dicitur Deo nihil superest quod det amplius: qui-
doquidem hic se tantum euacuauit, vt nec
minima sibi gutta aquæ se manserit profecto-
num & bonorum pelagi illius infirmitate scilicet
tix, quam hic non effugerit, vt tibi emmi ap-
deiet, omnibusque locop eret: ita vt nec ip-
se Deus vel atomum vel pondum habeat ma-
plus ex diuitiis suis, gloria, in potentia, æ-
ternitate, & sapientia: nec Christus vel ca-
pillum habeat amplius, nec gram fatigetur
nec minimum os quod in hac tibi benedictio non
expotrigat. Quis hoc fecit? Amor. Quia per
hoc communia reddere voluit hominibus
bona & diuitias, quæ propria erant Deo. Et
hic an or innotescit: quia amor bona seculo
inter amicos communia. Communitate pro-
mo Deas homini omnes creaturas: Omnia
sua sunt. Vt in hoc minus est, quam si Deo
amico pulcritem traderet ationem. Quia ha-
quam gutta vini antelucani, qua deservit in in-
ram, & sicut momentum salera, se est in in-
arbitræ terrarum: Plura peccat communitate
sancti boni & amoris emmentissimi.
Expendamus cum Philone illud Erod: Er-
ce conatus se Deum Pharaonem. Nota: Læta
amicorum omnia sua communia. Deum potestatem
& opes suas cum sanctis exponant: quæ
Moyse Deus, hoc dicto Pharaoni: In hoc factum
quod sum Dominus, ecce percussam virga, qua
manu tua est, aquam finimus & vertetur in san-
guinem. Domine, mi nec virgam habes in ma-
nu tua, nec illa percutes aquas, sed Aaron: qui
modo dicitur igitur quod in manu tua sumptu-
rus sit virgam aequalque per cussurus: Sic est
Deus Aaron, quia manus tua, mea est & mea
tua: tu facies quod ego, & dicitur quod
lud quod tu facis, ego faciam & id quod ego
facio, tu facias: Suos appellat Deos, sua tradit
illis nomina, & non vult vt solum in nomi-
bus maneat suorum communicatio honorum
sed in super illis suam communice essentiam
totamque tradit hic in hoc coelesti Sacramento
substantiam: quia reddit amor amatores boni
communis, & Deus hominibus hic communi-
cat in amoris sui tessera totam suam esse-
ntiam, totam suam diuinitatem, omnes diuiti-
as, totamque maiestatem quæ Dei bona sunt
epo.

epulissima: etenim S. S. Sacramentum
 testimonium est diuini amoris irrefragabile.
 Mosis Moyſi Deus vt arcam construat
 in qua illi: Pones in ea testamentum. Et testi-
 monium est. Arca figuram praeſentat S. S. Sacra-
 menti. Pute hic in virga potentia, in lege ſan-
 ctitate, & in manna bonitas: quia iuxta D.
 Thomam, sunt haec tria principalia attributa,
 quae in hoc diuiniſſimo reſplendent Sacramen-
 to. Arca cotonata ſignificat nihil amplius ſu-
 perſede tradendum. Hic testimonium eſt Di-
 uini amoris. D. Auguſt. de Chriſto verba illa
 Palmographi declarat: In via testimoniorum tu-
 cos delictatus ſum, ſicut in omnibus diuitijs. Te-
 ſtimoniu eſt Chriſtus, teſtimonia quoque Dei ſunt,
 quibus quatuor nos diligit, nobis probare digna-
 tos. Commendat mentem. Deus charitatem in nobis
 quoniam eorum aduocatores eſſimus. Chriſtus
 primum uertit eſt. Cuius ego uſe dicat: Ego ſum
 uis. Et ſignificat eius caritatem: uis, ut que
 ſignificat eandem ſine teſtimonia. Diuine erga nos
 caritatis, prout dabo uis teſtimoniorum Dei
 Chriſtus eſt. Conceptus hie etiam Diuo: Am-
 bitio adhibetur. Confidera nunc te diligit:
 uis. Deus dilexit mundum, ut filium ſuum uni-
 genitum daret. Hoc idem notamus in V. Eui-
 denter, quod. Sic Chriſtus dicit mundum ut
 dignum daret: testimonium hoc eſt amoris ex-
 cellentia illam. Cum de exiſſet ſans, in ſinem di-
 uini eſt. Supponit D. Iohannes tria de Chriſto,
 potentiam eius, ſapientiam & uoluntatem: hae-
 rentur in hac mirabili S. S. Sacramenti
 multo tunc.

Non omitterendus eſt inſignis D. Thomae
 conceptus de fabrica arcae curus ſupra memi-
 nis quo ſine ſit illa: Ipſum Deus declarat
 in uis in arca ſeſtificatum: quum dabo ſibi. Pones
 in ea teſtimoniu, quod tibi dabo. Nonnulli ex-
 ceptum hoc de ſola lege, quae uocatur uoluntate,
 non diuine teſtimonium, & beneſitium quod con-
 ſtat. Verum Reperit & Béd. credunt dici: re-
 ſponſum: ob tria quae D. Paulus enumerat:
 uis, amoris habent manna, & uirga Atram qui
 ſignificat. Et tabula teſtimonii: Ratio haec eſt:
 quia tria attributa, ex mente D. Thomae uoleban-
 t illi populo manifeſtare, quibus dubia ſua illi
 declararet: Tabula legis ſymbolum ſapientiae, uir-
 gae potentia, Manna bonitatis. Et amoris, ut ſi
 quando dubitarent, utrum Deus faceret mira-
 cula, haec ipſi attendere, erant enim testi-
 monia potentiae, ſapientiae, bonitatis, & amo-
 nis Dei. Hoc (inquit D. Thom.) uoluit Deus ut
 ſemper manifeſtarentur, quoniam eadem de causa

aut ipſe tria illa in ſuo ſtauit fieri tabernaculo:
 Altare thymianatis, quod dicitur erat contra ar-
 cam, inuenta propoſitionis, ſuper quam duodecim pa-
 nes apponuntur: ex parte Aquiloni. Candelabrum
 uero ex parte Auſtrali, quae tria reſpondebant tri-
 bus, quae erant in arca. In candelabro tanquam
 in ſigno ſenſibili ſignificatur ſapientia qua intelligi
 bilibus uerbis exprimitur in tabulis. Per altare
 thymianatis ſignificabatur officium Sacramenti re-
 gentium populum habentium poteſtatem diuinam.
 Per manna ſignificabatur nutrimentum uitae da-
 tum gratuito. Haec tria quae ibidem Deus po-
 ſuit in ſupremum potentiae ſuae, ſapientiae, & bo-
 nitatis, amorisque teſtimonium, uoluit Chriſtus
 Dominus noſter manere quali comprehenſa in
 hoc coeleſti Sacramento, ut ſit ſupremum testi-
 monium, quo omnia haec primaria confirmet
 attributa, uerumtamen ſupra omnia amoris
 attributum, nec ſit in quo eſt aliquod tantae bo-
 nitatis ſignificatio, & quatenus teſtimonium illud om-
 nibus magis amplificetur uult ut ipſum ſumma
 communetur abundantia: ut in ſe perſeque-
 ritur ſit quod ſit: Vita ſpiritalis nutrimentum
 datum gratuito.

Hinc ratio colligitur, quae motus Chriſtus
 tanta ratione hunc coeleſtem dedit abundan-
 tia, amoris ſui uirtute inſtitutum. D. Auguſt.
 haret uerbis illis Exodus: Ecce ego plenam uobis
 panem de caelo. Qua ſignificat, Pones: Eratne man-
 na panes in plurali: & dubium auget Reperit ex
 uerbis Chriſti: Non Moſes dedit uobis panem de
 caelo, ſed Pater meus & Dauid etcinit, Panem An-
 gelorum manducauit homo, & Salo. on ait, Panem
 habentem eandem ſu autem. Cuius ergo in plu-
 rali Panis, & uirtus uerbo Plenam. Auctus
 Reperit. Et quid in illic panem caeli, panem An-
 gelorum ſingulariter: hie autem plenam uobis panes,
 Plu aliter dicitur eſt, nullius tamen ſufficiens dif-
 ſerentiam. Secundu in ſe panis unus Chriſtus, uel
 unum corpus Chriſti, & eum omnes ſecundum loca-
 les Eccleſias, & ſingulum ſp. ſan. ſunt perſonas, ſed
 ne accipit, cum innumerabiles perſonas, etiam ſine
 panes pluraliter re ae dicit. Verbum iſſum pluri,
 quo utriusque uſa eſt Scriptura, in ſſa. Deo dicitur:
 Ecce ego plenam uobis, in illa autem pluri, illi
 manna ad manum dabo, eandem bique reſeruat
 ſua etiam omnibus populis & magis ſignificat copi-
 am. ut de ſe ipſo magis dicere: hie dicit, Panis in
 conſpectu meo manſum, & de nobis licet maxime:
 Eſent pauperes & ſatiabantur, uident corda eor-
 um in ſaeculum ſeculi. Illa loquendi formula flu-
 penda ſignificat Spiritus S. m. uirtute, ad confir-
 mationem abundantiae & uirtutis huius V. Sa-
 cramenti.

367
 Lib. 1.
 Loc. 1.
 in Exo.
 loci.
 74.
 Exo. 16
 4.
 Panis
 manna
 delig.
 dat. N.
 Sacra-
 men-
 tum.
 Pf. 77.
 Sap.
 16. 20.
 Rvp.
 Cetero

Exo. 16
11.

Ceterum nefas est praeferre quod circa il-
 lam idem expendit Ruper. illud exponens: *Pe-
 spero comedere carnes & mane saturabimini pa-
 nibus. Quid hoc?* inquit. Quia murmuraciones
 eorum auduit qui in Aegypto caribus pane-
 que vescerantur *in sarracina*. Hunc igitur
 vobis, Dominus ait, ego ministrabo; *Quid
 hoc? Vespero*, lex est vetus, in qua de catibus,
 anibus animalibus tractatur. Pro nova verò
 lege, quae dies est, *Dies appropinquavit*, abundan-
 tia patris est. Quomodo dicitis; *Et saturabimi-
 ni*. Dixit loel carnes illae non satiabant; panis
 si quod dixit David: *Ad vesperum demorabitur
 fletus*, & ad matutinum latitia; nam comedent-
 do hunc panem satiatur & gaudio replentur &
 exultatione. Vespera fuit eius Adam qui nos
 perdidit & dolorem lacrimaque causavit. Ma-
 tutinum latitia, quia illa perfruuntur, qui sicut
 par est, hoc pane vescuntur. Haec eius verba de-
 prompto, *Letamini coram Domino Deo vestro. Reite-
 per vesperam veterem vitam, in qua carnes cau-
 rosum & sanguinem hircorum sacrificauerunt lu-
 dai. Per mane autem novam vitam intelligimus,
 in qua praesente sumus Sacerdo te Christo sacri-
 ficant, & pane cali saturantur Christiani. Id circo
 Christus illum tanta praeparavit abundantia;
 Mane saturabimini panibus.*

Df. 36
9.

S.B. *Hic se Deus contrahit & extendit, ut
 dixit Osee, & inuitat rusticos, & peregri-
 nos, & nobiles omnes simul, melius quam
 Ioseph.*

20
Ose. 11. 1.
3. 4.

Gregie declaravit hoc ipse Dominus per
 Oseam; *Quia puer Israel, & dilexi eum;*
ex Aegypto vocavi filium meum. Et ego qua-
 si puerum Ephraim, portabam eos in brachijs me-
 is, &c. in sinu matris Adam trohamos, in vniculis
 charitatis. Et ego eis quasi exaltans linguam super
 maxillas eorum & declinans ad eum ut vesceretur
 O Israel inquit Deus quem optime novi, &
 fuit mihi filius primogenitus; quem in manu
 forti eduxi de Aegypto; verumtamen Ephraim
 vberibus meis alui. Metaphora sumitur a matre.
 Valde frequens est mater tenerius dilige-
 re filios secundo genitos, quas ipsis natura con-
 cessit, eo quod patres feruentius diligunt pri-
 mogenitos. Parit mater filium, sufficit talem
 esse ut illum amet; porro est ipsa primo puer-
 pera, nec apta eius educationi; quae idcirco

L.
Similitu-
do.

affecteda ratio nutrici committit educandum. Se-
 cundum parit filium, & hic est illi dilectus,
 atque hunc e meis volo nutrire mater vberibus.
 Divina sapientia duos genuit filios; primus
 fuit Israel populus nempe Iudaicus, secundus
 primogenitus Israel. Hunc licet amaverit mater
 de Aegypto tulerit, porro mollescit hic Deus
 fuit, unde tradidit illum nutrici educandum
 scilicet Moyse. In eum finem illum elegit, ut
 que illi: Eia Moyses, nutricio mihi filium hunc
 tuumque gellato pectoribus Dolentes scripsi Mo-
 ses laborem hunc quem ille sibi adfereret, vobis
 te diotius aliquoties dicebat: *Non quid ego
 cepi omnem hanc multitudine[m] israel generare, &
 dicam mihi; porro eos in sinu tuo sicut parvam
 nutrix infantulum, & deseru in terram, per quam
 rasi patribus eorum? Secundo natus filius popu-
 lus est Christianus, quem vocat Ephraim id est
 augmentum, quia filius est a sanctus & exalta-
 tus, cu diuitias suas suauque ferunt detra-
 ctatem. Huic ait, hunc ego velim meis vberibus
 vberibus, meique gellato brachijs infantulum.
 Nutrix quae suis infantem nutrit, vberibus
 eodem illum sustentat alimento quo ipsa lactat.
 tatur & pascitur, verumtamen suo calore di-
 gestio, & in candidissimum lac coeque, in qua
 luam puero tribuit substantiam. In mundo na-
 scitur Princeps illustissimus, indiget alimen-
 to, comedere tunc non potest per se, capere
 nes, aues plumbis, comedat illas nutrix sicut
 incorporat, digerat, & comestras in lac fra-
 tum infantulo praebeat ad ebria suscipiendum.
 Hunc filium primogenitum sustentat Deus
 bonis terrenis, hinc illi offerebat; si autem
 me bona terrae comedere, & ad lumen man-
 deat illi eorum Angelicis manibus compo-
 verumtamen populam Christianam totum
 quo ipse, nutris, ut matris illi factus am-
 tulima
 Descendit Deus in mundum, Meditque nobis
 potestatem filios Dei fieri Dei inquam. Eius
 per participationem. Necessarium erat ut qua-
 loquidem nos Deos creabat, etiam nobis eorum
 ministrare Dei & alimentum. Deus sic ipse pa-
 scitur, suisque cibis, sua est ipsa essentia, sua
 gloria, omnipotentia maiestas & vita. Voluit
 nos Christus carere sua propria perfectione, & su-
 corpore, anima sua, suoque sanguine, ut non
 quod vnum secum efficeret. Quomodo fieri
 non enim in nobis vires sunt quibus ralis vestra
 mut cibo, nam sumus infantes & quoniam De-
 mius mysterium hoc publicavit, & dicitur
 Nisi manducaverim carnem filij hominis, &*

vinum sanguinem; non habebit vitam in vo-
lo: plures scandalizati sunt & dixerunt: *Quis
est hic sermo, & quis potest cum audire?* Non vi-
dentur in nobis dentes quibus bolam hunc adeo
dorum malitiam: in hunc finem nutrit hanc
coelestis totum hunc digere calore amoris sui
digni ferocissimum; cumque preparat & co-
quit quem conversum in lac candidum & suave
adus lumentum porrigit in SS Sacramento.
Per hoc argumentum exposuit D. Thom. a. &
prior illo hignauerat Theodororus. b. illa ver-
ba D. Petri: *Quasi modo geniti infantes rationa-
biles sine dolo lac concipite.* Vocat SS. Sacra-
mentum Lac rationale; & sine dolo: differt
hic cibus ab eo quem proposuit parentibus no-
stris diabolus: fuit enim irrationabilis & dolo-
sus: quandoquidem hominem prius rationabi-
lem effecit ut vel bestiam irrationabilem dolo
circumuentum. Non est de hoc lac illud diui-
num arguendum, sed hominem bestiam, ra-
tionalem reddidit & sapientem, nec dolo-
sus obtulit diuinitatem nec mendacis agit ut il-
le, sed veram tribuit diuinitatis essentiam.
Domini, huic filio aduocato Ephraim quid fa-
ciet? In *fonticula Adam traham eos. in viscera
Charitatis.* Legunt Septuaginta Aquila, Sym-
machus, & Theodocion: *in fonticula homi-
num.* Lapidis, ligna, taurus, & animalis
faeces ligamus & trahimus cannabibus: ser-
uos & mancipia ad illa trahitis quae vultis sed-
minis, fauces & supplicis: homines vero li-
betes ac ingenios promissis allicitis, quibus
eorum incitatis inueterisque voluntatem. Non
illos traham (inquit) funibus materialibus, nec
ferocibus adigam terreculentis, sed pro-
missis allicitis suauioribus, & amicis mulcebo
lectamentis: hoc est, *In viscera charitatis.*

Ece qualiter Christus agat cum homini-
bus, quoniam opera monstrat amoris; recreat
illos, demulcet illos, lauat illis pedes, ad
quos se prosternit, atque in secum illis se con-
secrat. An hoc Domine, tibi sufficit: non suf-
ficient: *Et ego tui quasi exaltam iugum super ma-
xillas tuas, & declinam ad eum ut visceretur.*
Ego iugum asseram quod maxillas eorum com-
primam, daboque illis ad vescendum. Qua-
enam haec est loquendi phrasia? Quis vidit ym-
quam iugum super maxillas boum? iugum
coruicibus non maxillis imponitur. Hoc mo-
do loquendi, qui videtur improprius animalis-
mus, profandum voluit declarare mysterium
quod praemanibus habemus. Eo tempore
quo Deus hominem creauit, super maxillas
Bieron. *Expt. de Lanza. Tom. IV.*

Gen. 2, 17

VII. David de V. Sacramento prophetat. ps. 67, 8

Quantum opinor hac loquendi formula Da-
uidem adiat de hoc mysterio differentem, sup-
ponendo illud quod Deus populo suo fecerat
antiquo, filioque primogenito: *Deus cum egre-
dereris in conspectu populi tui. cum pertransires in
deserto, terra mata est.* Quando, Domine, po-
pulum tuum filium primogenitum eduxisti de
Aegypto, non leues excitatae sunt in terra con-
mouiones ex mirabilibus quae operatus es, fuit-
que illud praecipuum, quod *Caeli distillauerunt
a facie Dei Sinai, a facie Dei Israel.* Loquitur
de manna quod ex praeepto Dei caelidemise-
runt populo illi Dei. Tantum dicit David quod
Caeli distillauerunt, sed non declarat, quanam
fuerit ista distillatio: quia cibus ille erat adeo
praeclearus, ut in se ciborum omnium dulcedi-
nem gustumque complecteretur: idcirco nomen
non habuit sibi proprium, nam nomen manna
magis seruit ad exprimentam admittionem
quam ingessit, dum illud viderunt Israelite,
quam ad declarantiam eius substantiam: nam
tunc admirati exclamauerunt: *Manna? quid
est hoc?* Cum igitur filio illi primogenito Isra-
el fueris adeo munificus, ut cibum illi dede-
ris, in quo quia cibos omnes comprehendisti,
nomen non est indicum illi singulare substantiae
eius expositiuum: quid est Domine, quod fi-
lio tuo charissimo & aduocato Ephraim asserua-
sti? *Parasti in dulcedine tua panem Deus.* Pau-
per hic populus est Christianus, terrenis
inops, nam illa populo data sunt Iudaeo.
Huic parasti & quid est quod illi parasti?
non hoc explicat, quia verbis nullis potest
exptimi, tantum dicit *Parasti in dulcedine*
A a a amo-

amoris tui. Amore flagrans hominis quid illi praxpararet? Cibum, in quo omnes diuitiae Dei, ipse Deus, eius gloria, maiestas, sapientia, omnipotentia, caro, anima, sanguis, vitaeque continentur. Et bene quidem dicit *Parasti*: quia cibum hunc non poterat homo, comedere si uenit se est, nec bona haec deglutire in propria specie, nec propria Christi persona saturari, sicut in se erat: parauit illum, corie illum amor, eius & dulcedo, quia Charitate liquefiebat hominum, duobus brachiis sapientiae & omnipotentiae.

VII. Quid significet hic declinatus. Inter omnia mysteria quae Deus in praefatis Osce uerbis intinuit, singulare complectitur Sacramentum uerbum illud, *Declinatus* dum ait, *Declinatus ad eum, ut uesceretur*: quamuis enim interpretes uariant ex una & altera parte uero quidem iudicio illo potissimum usus est Spiritus Sanctus ad huius coelestis mysterii expositionem. In hebraeo uerbum legitur *At*, quod duo significat quae sibi uidentur opposita & omnino contraria. Primo: significat extendere seipsum quantum fieri potest, & eo sensu sumit illud Sancta Scriptura quando indicat uultu extensionem brachii quantum fieri potest: ita capitur quando dixit Moyses, *Extendit manum in uirga*: & quando Moyses declaratus quod Deas brachium suum potentissimum

Exod. 17. extendere: contra inimicos suos sic ait: *Extendisti dexteram tuam*. Secundo: significat contrahere se, & subducere se sicut ac sine strepitu: eo sensu Deus exposuit eodem uerbo contractionem Regis Achab quando dixit Elia: *Numquid uidisti Achab humiliatum coram me?*

3. Reg. 17. Nam contractus & humilis instat ouis incedebat. Quid ergo significat: *Declinatus*? An indicat, quod se extendit quantum potuit, uel quod se contraxerit quantum potuit? utrumque fecit: ut cibum illi erogaret, dicit primo: *Declinatus* id est ampliaui me & extendi quantum possibile fuit: & sic se res habet: nam in hoc cibo dedit Deo quantum dari erat possibile: ita ut amplius extendere manum non potuerit, nec brachium suae omnipotentiae, nec amoris sui.

VIII. In V. Sacramento se Deus extendit & contraxit. Ad regulam eadit hic Isaias uarietinum, tantum futurum illud donum, quod Deus daturus erat in hoc conuiuio, quod instructurus Dei materat in monte Ecclesiae, ut in illo manus sua extendere: & requiesceret illa, quae nunquam a dando desistit, quia in hoc quantum possidet elargitur. *Faciet Dominus in monte hoc conuiuium & requiescet manus Domini*

in monte isto. Dicit hoc eo modo, quo dicit idem Propheta, quod alias exposuimus, locutus de Christo: *Requiescet super eum spiritus Domini*. Iudicauit Dominus Paulus quod amplius non posset Pater aeternus manum extendere, quam eam extendit nobis solum: sed tradens nostra confectionem humanitatis, quae filius suus is est, in quo totum suum esse, potentia, bonitas, & gloria comprehenditur: in quo sunt omnes thesauri &c. Illum nobis dedit (sic Diuus Paulus) *Quo modo non etiam cum illa omnia nobis donauit? Idem ego de filio prolece*. Tantum manum suam explicauit, ut suam nobis munificens dederit humanitatem, in quo suos omnes complexus fuerat thesaurorum, accidentibus panis absconditam: *Quomodo non etiam cum illo omnia nobis donauit? Quid sit, D. Petrus Chrysol. Qui tantum tantum parauit ad uictum, quid in illa manibus parauit non tibi parauit?*

Praedictis conformiter ait hypollitus, *Etiam in uis semetipsum formam formi accipit*, figuram inquam, & speciem panis, se tantum contrahit, ut seipsum effuderit acque euacuauerit. Considerandum an plura facere poterit, hoc quod melius, an illi super sit in tota sua omnipotentia, quinimo in sua essentia, aliq. estimabilis. Ex altera parte potandum est tractus contractionis quaedam summa, proferat silentio, nulloque strepitu, sicut est in buccella: nam in minima quantitate quae est punctum aciculae totus continetur. Hoc totum eius est corpus, omnia eius esse, ita anima, omnis sanguis, totumque esse Dei cum attributis suis infinitis. Contracti me inquit cibum ei ministrarem. Dare uolebat nobis tantum quantum ipse comedit, & omne quod quid possidet, & quantum Angelis suis se habet in caelo concedit. Nobis nihil minus largitus Ibi se extendit quantum potest, & hoc quod eodem se totum omnibus tradit, & hoc quod manu supra modum effusa: *Iti magnificatus est Dominus Deus uoster*, ait uates Isaias locutus de conuiuio quod electis suis in gloria preparauit. Porro hic quantum se in dando extendit, tantum se in modo contrahit. O callidissime hostis, qui corde flagrans ardenti erga fratres suos te in uos inuitat ad conuiuium, nec non Palaestinae, Aegypti nobiliteres: uerum ortus difficultat in modo facienda conuiuia: non enim conuuant; Aegypti: Hebraei nec cibum huiusmodi conuenit conuiuio: *Illiciuum est Aegyptiis huiusmodi conuiuium esse*. Prudentissimus ille

desponit illos eo modo quem designat S. loqui-
um, & illo modo ego interpretor, collocatas
fuisse duas mensas quae in angulum definerent,
in coenae capite sedebat Ioseph & ad mensam
intrae dextrae nobiles affidebant: aula Regiae,
aque ad sinistram fratres illius ex itinere via-
tores & peregrini. Et quomodo? Omnes eodem
cibo vescuntur Ioseph eiusque magnates, &
peregrini Hebraei fratres, sed diverso modo
paratur: uno modo pro Regni optimati-
bus, & illo modo aulico cum deliciis ac con-
dimentis Palatii; peregrinis autem modo gros-
siori peregrinorum, ita ut & hi & illi uno co-
edantur recreentur cibo, diverso licet con-
dimento parato. Ioseph in angulo residens
& his & illis praesidens primarius cum Palatinis
cibum sumit modo conditum Palatino, & pere-
grinis atque aduenis modo conuectur pere-
grino.

O Christe mi, Ioseph sanctissime quanto cor
eum amoris igne flagrat fratres tuos diligens
peregrinos in mundo. Domine prandium illis
salubre; perplacet; & quid illis propones?
idem quod Palatii mei magnatibus electis sci-
licet beatis. Quis Christum videat in capite
mensae recumbentem? non tantum mensam il-
lam intuearis in hoc paratam cenaculo, sed a-
liam pendente beatitudinis, cuius tam egregie
meminit, dum Apostolus ait, *Edam & bibam*
super mensam meam in Regno meo. Beatis cibum
admittat illis Regni sui nobilioribus, & simi-
liter fratres suos excipit conuiuio peregrinos
Apostolos. Quid illis in cibum proponis? Idem
seruolam, eorum omnibus eandem apponit di-
uinam essentiam, se ipsum & quidquid in se
complectitur, verumtamen illis eodidum more
palatii, clare & distincte in propria specie, *Sicuti*
est inquit D. Iohannes; his autem modo viato-
rum & aduenarum; modus serculi peregrino-
tum est panis & viuum; in hac forma illud ex-
potrigit, atque in hac specie, & cum illis pa-
niter vescitur, quia sicut beati, Diuina sua
fruitur essentia, & seipso in propria specie, &
sicut viator, modo viatoris in specie panis &
viui; quia realiter & verè seipsum communi-
cant, recipiens SS. Sacramentum in ambabus
speciebus. Hic est eius amor, eo usque accedit;
verè bene dixit D. Iohannes, quod amor ad
vnum usque potentiae, accesserit; in finem
directi eos.

§. 9. Domine, tu mihi laus &c. *Hec suo*
Christi opera praeiit Iſaias tam ad-
mirabili mysterio, ut magis Euangelista,
quam Propheta esse videatur.

Quantum sapio haec omnia vaticidicus praedixit Iſaias tanta verborum proprietate, ut crediderim quod dicendo iam clare hoc ipsum reddiderit quasi obsecrum, quia solitos videbatur excedere obsecratis limites & terminos quibus Propheta utebatur. Quando Deus pissima sua motus misericordia secundum conuenit Paulum dico D. Aug. matris ipsius inductus laetitia. S. scilicet Monica atque eo sine assumptat D. Ambro. Ecclesiae Doctorem eminentissimum, consilium petiit D. Aug. sic ipse refert ab eodem magistro suo D. Ambro. ut sibi diceret qualem ex sacris libris pollet aliquid quem evolueret, ex quo melius mysteria caperet gratia S. Euangelia. Consultat illi D. Ambro. vatis Iſaias lectionem: qui magis videtur Euangelista praeteritam narrans historiam, quam Propheta futura praenuntians. Singulariter id dici potest de eo quod scripsit cap. 64. in quo luculenter nobis describit mysteria quae tractamus ut verè nesciam quanam aptior adferri possit eius prophetiae declaratio, quam si illam huius historiae conferamus. Capitulum exorditur, aduentum Messiae à Deo postulans: hic etenim cor eius affligebat acerbus; & ardentissima huius explicans desideria, sic intonat: *Viam daram peris colos & descenderes. à facie tua montes defluerent &c. aqua arderent igni O Domine mi, quis det nobis ut venias, libenter caelorum patremur rupuram & montium euectionem & aquarum exultionem: q. d. modo venias omne damnium lucrum erit & omnia sic bene impenda ut numquam melius.*

Confestim considerat illum nunc in mundum venisse natum, & aetate praevectorem qua iam praedictet, patreque miracula: atque ad exprimentam eorum magnitudinem sic ait: *Cum feceris mirabilia, non sustinebimus. Descendisti. & à facie tua montes defluerunt. Oculi non viderunt Deus absque te, quae praeparasti exspectantibus te.* Per hoc tanto stupore precellentur intellectus, ut nisi tu illos illumines, tenebris obscurabuntur ut talia nequeant capere mysteria. Inquirunt hic Doctores quodnam sit hoc tempus tanta faciendi mirabilia? quanam sunt haec quae comprehendere nequeunt nec eo-
A a a a eum

23

Lib. 9. Conf. 1.

Iſai. 64. 1.

Explicatur haec prophetia de Christi aduentu.

Ibid.

rum penetrari magnitudo? Quis hic defensus Domini quo factum est ut montes desisterent & in terram pioni corruerent? Quenam sunt hae, quae seclusa luce, & nulla praeva declaratione astringit capere posse neminem?

Porro reperio claram huius vaticinii hanc esse declarationem, si praesenti illam conferamus historiam. Quodnam est tempus opportunum quo Messias in mundo sua faciat miracula? Dicat hoc dilectus ille Discipulus D. Ioan. Ante diem festum Pascha, sciens Iesus quia venit hora eius. Quod tempus est hoc o Evangelista, quod appellas horam eius? An forsitan haec est hora eius? magis videtur hora fuisse inimicorum eius; quandoquidem in illa data est eis potestas ac facultas quaecumque voluissent exequendi contra Christum, & eam sic ipse nominat illis locutus: *Hae est hora vestra, & praesens tenebrarum*; sicut hora lupi est, quando nihil minus cogitant pastore, locum inuenit quo rapiat oves, suamque cum illis furentem expleat libidinem. Verumtamen magis nostra videtur hora; quandoquidem quidquid in ea gestum est, nobis cesserit ad bonum & redemptionem; unde & illa fuit tantopere rogata requisita, desiderata, nihilominus optima ratione dicitur hora eius.

II. Quaesit hora Christi.

Luc. 22. 13.

Mat. 2. 24.

Mat. 2. 2.

stis Cathedralici ab aeterno Patre promissi crucis Cathedralicam ascenderet, & in sancta Bionem proponeret Evangelii in aere canent & vino, filios docens obedientiam, vultus pacem, offensos charitatem, diuites misericordiam & munificentiam, viuentos & languentes patientiam, perfectionem patientiam, omnibus tandem exhibent peritissimum virtutum exempla. Hae est hora eius

Tertio dicitur hora eius ea forma loquendi quae conuenit pictori, nam primo famuli huius lineam preparant. lineas ducunt & vitas, & quosdam denotant caelatas, quo pecto pictor magister huic vitam & perfectionem tribuit picturae, mane propria vitas spectat, dicens colores, & perficiens quidquid famuli ante delinearant. Iam a mundi principio huius Domini famuli depingere nostram iustitiam redemptionem, prima lineamca iustitiam duxerant, innumerabiles depinxerant, figuram imperfectas & varia exemplaria proposita dederant. Nunc igitur expectatissimus ille pictor vitas daturus est colores, & spiritum huius vitas imaginibus est facturus, quod ab eo huius uenit expostulata erat: vates Abacuc, *Domine in diebus tuis in medio annorum visitata illud*. Et huius quod ipse dixerat, ea omnia esse impleta quae Propheta de ipso pronuntiarant, *Confirmabitur per tuam anima, quae scripta sunt per prophetas de futuris horis*. Modo complebuntur omnia quae ab meam spectant personam, unde & hae est hora mea. Quartodicitur hora eius eo modo quo dicitur hora ducis inuicti & belliosi, ea qua conuictus in campum prodit aduersarius, huius dicebatur hora David, quando viso gigante occurrit illi ex aduerso manu fundam arripuit, & de pera sua d. promens lapidem, & huius hora dicitur curso is qua in stadio palmam ab aliis currit crepiturus, solemus enim dicitur hae est hora ita hae est. Hae est modo huius qua strenuus illi Dux & miles robustissimus contra suos dimicare debet aduersario, perennem, mortem, & peccatum, eosque in palatia Caluarie superat, Hae est hora est, qui cursor hic leuior quam Asael, quem David perennem nominat, cursorus veniebat in stadio palmam longo & aspero suae passionis ut nobis palmam assequeretur, & id quod D. Paulus dicitur Brantium. Hae est hora eius.

Porro nostrae dicamus conformiter interpretationi, quod hanc nomen horam eius, quae hora fuit mirabilium eius; & hoc valde conuenienter modo loquendi quo Dominus ipse vocat

vna refert idē Euāgelista. qualiter in nuptiis,
 Casa Galilee, cum mater eius Virgo purissi-
 ma requireret ab eo ut presenti consuleret vi-
 ma necessitati & desecit, illi respondit: *Non
 scio.* Quam vocat horam suam?
 Dicitur hinc intellectū horam sua faciendi mi-
 racula: quia secundum viam ordinariam erat
 determinatum, necdum illa operari, donec
 accideret Ierusalem ad p̄ imam Pascha, in quo
 decederat seipsum mundo manifestare: & ita
 sicut D. Ambrosius a hinc quoque collegit
 D. Cyril. h̄ quod statim potuerit Virgo mater
 apud filium suum, ut petitione sua ipse per
 motus horam faciendi miracula praeueniret.
 Igitur si ipse dicit: *Horam meam*, de ea quae est
 faciendi miracula, merito quodam hoc nomen
 horae motus eius: etenim hic suprema fue-
 rit & eminentiora miracula, talia scilicet: qui-
 bus coelum nobilibus obregitibus, sol obsecratur,
 terra contermitibus, saxa collisa sunt, sepulchra
 aperta, & illi qui dum hunc ex signis quae fe-
 cerat in vita sua, non agnouerant, illum agno-
 uerunt ex illis quae fecit in morte sua. unde re-
 verbi sunt p̄uenientes suaque pectora tuenden-
 tes: alii expectatoribus cum Centurione fa-
 rebantur: *Veri filius Dei erat iste.* Quinto ad
 hanc horam Christus Phariseos citauerat,
 quando iudicantes & calumniantes parua esse
 miracula quae uisus faciebat, alia maiora ab
 illo quaeferant, quos in horam mortis suae re-
 misit, quā ab ipsa sicut Ionas à ceto deuorare-
 tur. Hoc igitur tempus est Christo edendi sua
 miracula. Quae futura sunt? Talia futura sunt
 (inquit Propheta) quod ea sustinere non pote-
 ritus: *Cum fecerit mirabilia, non sustinebimus.*
 Modus hic est ut arduus ita mirabilis loquendi,
 sed euidens & proprius illi quod modo discer-
 timus.
 Redde scopum argit. Tertullianus dum ait
 quod daret beneficia & dona, quae praestare pos-
 set principes, nonnulla sint adeo insignia, ut
 ea subditi nequeant sustinere: *Sunt in bonis,
 sicut et in malis quaedam intolerabilia.* Quod
 Rex in imo suo in amoris signum sua tradat
 nouissima & thesauros, cumque uiculis honoret
 dignioribus, dicitur jurisdictionibus, censibus,
 uiculis, ciuitatibus, praecleara sunt haec, fateor
 beneficia, sed tolerabilia & quae transire pos-
 sunt, sustineri, & de facto sustinentur: verum-
 tarum si Rex conspiciens sibi familiarem cal-
 ceos habere immundos, ad pedes eius se pro-
 sterneat illis propriis manibus emundaret at-
 que palli sui sinitria expurgaret, an posset

hoc sustineri, an expectari? Tu uideris an illud
 sustinere posses, & quitus esses illud sustine-
 do? Quid amplius, si Rex amicum hunc sibi
 et neis fame sitique languentem, pararet illi
 ferula de sua ipsa mensa lapidiora, uisique de
 cellario suo propinaret pretiosiora in eodem
 calice ex quo bibit ipse, fauor hic efficit
 supremus, & nemo negat, sed tolera-
 bilis, & qui posset sustineri: uerum si eadē
 tempestate cereret hic familiaris, quod
 Rex munus inieceret uerbis suis, eaque pra-
 seinderet ut propriam illi carnem p̄tingeret in
 cibum, nec non uenas sibi aperiret quo proprium
 sanguinem illi praeberet hauriendum, quomodo
 pateretur illud, quomodo sustineret? Quis
 tanti doni ualeat pondus sustinere, quis susti-
 nere?
 Notandum igitur quam appositē declarat
 Propheta beneficiorum donorumque pon-
 dus, quae Christus tempore suae passionis
 esse collaturus, talium inquam quae tolerari
 non possent, non sustineri. Quod Apосто-
 los suos inter omnes mundi mortales eligeret,
 sibi coadunaret, potestatem eis traderet fa-
 ciendi miracula, demones effugandi, cum
 illis comedere, biberet, conuiescatur, be-
 neficia sunt haec praecleara, sed tolerabilia
 sed ea quae modo praestat, cum sua tollit vesti-
 menta, se praecingit ut seruus, peluum acci-
 pit, aqua replet, ad pedes se prosterneit disci-
 pulorum eos lauaturus, pectore in terram pro-
 clui, quis hic homo sustineat? quod ipse ut
 illos sustineret, propriam praebeat illis carnem
 in cibum & sanguinem in potum, quis hoc
 mortalium patrat? Principem attende Apo-
 stolici gregis D. Petrum, quam attonus ha-
 reat, quomodo se subducit, dicendo: *Domine,
 tu mihi lauas pedes? Non lauabo mihi pe-
 des in aeternum.* Considera utrum posset factum
 hoc gestusque D. Petri describere euidentiis,
 aut magis proprie, quam eo quod dicit Pro-
 pheta: *Cum fecerit mirabilia, non sustinebimus.*
 Tu Domine, mihi? non patiar illud in aeter-
 num. Quis ergo pondus illud alterius susti-
 neat beneficii, quo seipsum in sanctissimo Sa-
 cramento praebet in cibum potumque fidelibus?
 tantum est hoc beneficium (inquit Propheta)
 ut illud nec tolerare possimus nec sustinere:
Non sustinebimus. Mirare mecum egregiam sa-
 ne sanctissimam litterarum correspondentiam &
 quam aperte D. Ioan. ostendat impletum idque
 iisdem uerbis quod Propheta de hoc mysterio
 praedixerat.

26 E

Ad hunc bene contemplatus non se humiliet: Quis
mens oculis maneat & erectus? si Regem co-
ram de vietas se demittentem vt aliquid de ter-
ra collat. quomodo se prosterneat idem col-
lectus? Deum conspicis humiliatum ad pedes
hominum, teipsum ad illos prosterne, & coram
prostratus te profundius humiliat; quod si di-
xeris. hoc fecero libentissime. & me ad pedes
sibi bonique humiliabo, & coram eo qui mihi
luminè beneficis est me prosterneam: intue
Christum ad pedes laudæ prostratum, qui cum
diabolus esset, te ipso Christo: *Vultu ex vobis*
diabolus est, & iam in se diabolum circumferret,
tamen ad pedes eius se prosterne & eos lauat,
quod alio non fuisse mihi persuasero, quam ad
pedes se se iocere diaboli, & eius qui tantum
illum persequeretur, mortemque eius erat ma-
churans.

Alia virtus quam fundare nititur Christus,
dicitur est Regni: virtutum, sine qua, testante
& verum dicente Apostolo, nulla virtus, imo ne
nulla ten omnes simul meritum habent coram
Deo perfectum: quamuis acerbissimum mar-
tyrium subest, & facitates omnes tuas prodigis
effusus in pauperes, ceteraque virtutes dili-
genter exerceas. Ea intentione hac nocte ag-
gressus est singulare de hoc prescribere manda-
tum, quod proprium est noui gratiae testamen-
ti: & ideo vocatur haec conicio *Mandatum*:

quia tota comprehenditur in mandato quod do-
dit illis Dominus de dilectione. *Seipis haec ver-*
ba repetens: Haec est praecipuum meum, haec mando
vobis, vt diligatis invicem sicut dilexi vos. Quia
vero roles obicere: Domine, quomodo nos
amasti: eximplum nobis praestitum amoris.
Pater, inquit Dominus. Ad hoc SS. instituit Sa-
cramentum, quod opus fuit amoris testera fet-
entatum, vt supra dixi. Et: sicut amore du-
ctus Christus SS. hoc instituit Sacramentum,
in haec eodem flagrans amore. Discipulos suos con-
secravit Sacerdotes eiusdem Sacramenti mini-
stros & operatores, vt autem tales essent, quales
tunc postulat ministerium primo pedes illis
laui: *Postquam lauit pedes Discipulorum.*

D. Hieronymus, perpendit illud quod Deus de-
creuit postquam disposuerat de Arca, candelabro,
in vno, mensa, & altari, quod agat de Sacerdotum
vultione: & cum iam Moyh praescripsisset ve-
stra quas tolleret, modum etiam illi praescribit,
quo vestret alios, primo illos consecrando. Pri-
mum quod post haec illi mandat hoc est, vt sum-
mam Pontificem ac reliquos sacerdotes aquis
laui: *Aron & filios eius applicabis ad osium*

tabernaculi testimonij, eumque laueris Patrem eum.
filij aqua, in vno Aaron vestimentu suo, vt offe-
rar. Sacrificia, ad quorum officium praecipit il-
los iungi: Et oleum vultionis fundes super caput
eius, atque hoc ritu consecrabitur. D. Hieronymus
interpretatur hic Baptismum, de quo sic ait. *Ne*
accipimus vestes, nisi loti prius fuerimus, nec ornantur
ad sacra, nisi in Christo nos homines renascan-
tur: Quia si volucres educat ex aquis quae su-
perna perunt, iubet vt ex aquis baptismi pro-
deant homines, quasi ex noua regeneratione,
apri qui per contemplationem altissima petant
nostrae fidei mysteria, in quibus denuo renal-
cantur: Vnum enim nouum in noue virtutis post-
itur: quia gratia, quae illis in baptismate infun-
ditur, necessario ponenda est in vasis nouis, re-
novatis per aquam ad nouam vitam: optima est
haec expositio: verum facile est intellectu hanc
diuinam dispositionem typum fuisse ejus quod
modo tractamus de SS. Sacramento. Amor erga
homines Christum impulit ad huius institutio-
nem, & quatenus in ipsis vique ad finem mundi
perseueret, discipulos suos sacerdotes instituit,
eorumque successores, deinde vult, vt ad tam
sublime consecratur ministerium: vntantem,
primo lauetur aqua, & ad huius figurae com-
plementum, hodie Christus discipulis suis pe-
des lauat illos ordinatus & consecraturus in
sacerdotes quo per omnia satisfactum est amo-
ri, cum ille qui ipsum excitauit ad huius SS. Sa-
cramenti institutionem hominibus ad salutem,
ipsum impulerit vt eo modo ejus institutionem
praescriberet, vt bonum hoc illis foret perpetuum,
quatenus omnes illo affatum dicerentur:
etenim in ipso quidquid habet & se ipsum clar-
gitur.

Plures habuit Christus rationes diuinum
hoc instituendi Sacramentum, quarum vna supra
modum insignis illa est, vt satisfaceret illi quod
in nobis operabatur. Perpicuum est omnia vi-
uentia requirere cibum naturae suae conuenien-
tem. Nonnulla pascuntur granis, alia carnibus,
alia terra, alia fructibus. Creauit nos Deus, &
eramus filij Adam terreni, cibum nobis conce-
sit terrenum, qualem primogenito parenti nostro
tribuerat fructus terrae & retrena. Extulit nos
ad dignitatem altiore fecitque filios Dei, & ea-
mente descendit in mundum. Audi quid dicat
D. Ioan. *Videte qualem charitatem dedit nobis Pa-*
ter, vt filij Dei nominemur & simus. Ratio po-
stulabat vt nobis cibum largiretur digniore
cum enim nos faciat Deos, nobisque dederit
diuinae naturae participationem, expediebat
alimentsam.

Exod. 28. &
29. D. H. e.
Apud
Lipom.

28. v.
Ratio in-
stitutio-
nis V-Sa-
cramenti.

1. Ioh. 2.

VI. Altera ratio proponitur. 1. Cor. 11.

alimentum dare nobilissimum cibumque Deo proprium. Deus seipso ut proprio cibo pascat & seipsum seipso nutrit: concitans ergo erat ut eundem nobis cibum erogaret: *Accipite & comedite*. Ceterum ratio proposito nostro conformior hujus operis institutioni ea censeretur esse, ut in nobis charitatem erga se nostrumque proximum inflammaret. Perpende quid egerit: *Domini Iesus in qua nocte tradebatur &c.* eo tempore quo mortales atrociori eum odio persequabantur, insigniora praebebat amoris suadicia: quando mortem ejus meditantur, cibum illis praeferat vitam: quando auferre illi moluntur discipulos, famam, honorem, vestimentis exuere imo & animam & vitam, ipse inuit consilium dandi hominem dando illi quidquid habet, ut nec sibi parcat. Haec sunt, ita haec talia sunt beneficia, ut non possimus nisi praedicta Prophetiae verba repetere: *Cum feceris mirabilia non sustinobimus. Prohi quae beneficia! Qui fauores Quis cibus! Quae mensa! Perpendit illam D. Chryl. & exclamat hortaturque nos ut scdulo consideremus, qualiter ad illam accedamus, & caueamus ne simus alii Iudae traditores, hypocritae facilegi: tam ad terribilem mentis amentiam oportunitatem inuitat. Nullus ibi Iudas de Tom. 3 reperitur, nullus magnus accedat, nec insulsa mente condantur. Nullus factus accedat, nullus suocato animo. Pura igitur sit mensa, pura cogitatio, Pura de di. quia sacrificium purum est.*

D. CHR. Ho. de prof. in Luc. Tom. 3. Ho. de di. nite qua est s. inter Tom. 2.

Condiderat S. hic Doctor quod quamuis diuinae epulae plura haberent vituperio poenaeque digna, ob quae hic infamis sit & omnem mereatur contemptum, & ibi ardeat ardebitque flammis illis gehenna sempiternis, ut nec aquae guttam obtineat sibi refrigerum: attamen de aliquo videtur ut prudens posse laudari: nempe quod vestiretur eo modo quo pascebatur, vestesque mensae suae conuenirent: si namque ferulis se nutrebat opiparis, vestes assumebat pretiosas: sic illum describit Euangelista: *Induebatur purpura & bisso. & epulabatur quocumque splendide.* Regalis erat illi mensa ferulis instructa magnificis cui vestis condigna respondebat, eratque Regia, purpura & bisso. Quosdam inuenias qui solis attendant mensis, & gemo indulgentes sordidus lacrisque indauntur: alios videas quorum prima & vltima cura sit de cultu vestium & ornatu superfluente, qui non nisi aliis & oleribus nutriuntur. Disproprio est haec vituperabilis: suadet enim ratio ut cibo vestis vestisque cibus correspondeat: quamuis enim

VII. Sit vestis mensae conformis. Luc. 16. 17. Matt. 22. 11.

inclinus ille Rex, quem nobis Christus in Euangelio describit nuptias intrare, sed per transgressas & martiales, illum tamen qui vultus indutus eo praesumpserat intrare, pulis a mensa pellit, carceribus tradit tenebrosus, ligaturque pedes & manus: non enim iustum est ut locum in mensa neofestiva sibi vendicet, qui in vestibus ita vilis horretur & abiectus. An hoc audis, quare praefatus Doctor: *Sit igitur tibi conueniens, quod eo ipso quo te Deus hoc ineffabili praebet beneficio, ut conuicias mensa, addeo magnificae & diuinae, tibi curandam sit ut vestibus ornatus accedas splendida ac pretiosa. Igitur & nobis quales epulae talia sint & vestimenta. O quis ille cibus, adeo sanctus, mundus, pius, tantae misericordiae, patientiae, humilitatis, pietatis, & potissimum amoris & charitatis plenus inhaereat, sit tale tuam quoque vestimentum. Ita monet nos Apostolus: *Iudaei vero ergo sicut electi Dei, sancti, & dilecti vestrae recordis benignitatem, humilitatem, modestiam, continentiam, supportantes inimicis & detestatis contemptis, si quis aduersus aliquem habet querelam, sicut & Dominus donauit vobis ita & vos de hoc epulae sunt charitatis & amoris, talis sit & oportet vestis tua principalis. Super omnia enim haec charitatem habere &c.* Sit cibo vestis conformis. Quales epulae, talia sint & vestimenta. Haec persuadeco hoc ipsum intendisse Apostolum ut sic monentem: *Induimini Dominum Iesum Christum* quandoquidem Christum in cibum assumatis illoque vescamini.*

Mea sententia historiam tangit illam occasionem de Iacob. cum enim Rebecca cibum praeparasset ex Haedo crassiori lapidissimum, cibum pellem detaxit qua manus collumque Iacob adornaret, eo modo ut illum patrem benedictiori capessit dignum praepararet: itaque eodem illum haedo vestiuu, eo quo epulas praeparauit imitauerat. O quales epulas nobis praeparauit praeparat Rebecca, diuina scilicet sapientia! O quam potentes habet manus haec nostrae mentis pia & sollicita! O quam caeleste in his operis ferulum quod est ipse Christus Dei filius vnus, innocens, impollutus, purus & super omnia amore aeterni Patris, nostraeque seruandae humilis, obediens, pateriens, & remissor imperium. Ecce quale conuiuium. Ex hoc ipso prope tolle vestimentum eum enim Christum manducas, Christum induas, *Induimini Dominum Iesum Christum*, & simile sit mensa vestimentum: quandoquidem tota sit amor, puritas & sanctitas, sit etiam tale vestimentum nempe puritas

D. Laurentius Iulianus opinatur quod coetiam fuerit excolatus. In genua igitur procumbit, & diuinas illas manus diuinis plenis diuitis ejus subternit pedibus, quasi eas illi offerendo, domit pedes peruersissimi illius discipuli sacro suo Christus eo. di applicat. Solet medicus ut cordis intelligat pulsum duos aut tres digitos super ponere arterie brachii, ubi attente pulsus attendit, & ex illo capiti illius experientiam. O Iuda, attende quales sint cordis mei pulsus, quos pedibus possis percipere, & calorem agnoscere quo amore tui flagrat ardentiori O Beatissime Ioannes quam beata fuit illa fors tua, quando caput tuum ad pectus ejus dulciter inclinasti! Verum attende quod in hoc te Iudas videatur praecurrere, quandoquidem ejus ibi pedes Saluator applicet, intueri quid cum illo agat: etenim ibi pedes applicat, ubi tu magno tuo emolumento caput apposuisti. An quid facere potest amplius?

II. Similitudo.

III.

Quid Domine mi, praetendis quando pedibus perfidi hujus Apostoli propriis ipse manus aquam superinfundis: solent illae, Domine, instrumentum esse tuae iustitiae, & tuarum vindictae in iuriam in eos qui temporibus Noe excussis habentis te grauitate offendeant. Illis per vicaciam puniuit Pharaonis: Contribulasti eum. *Ps. 73. 1. pita draconum in aquis.* An fortassis hunc mergere proponis ipso Pharaone duriorum? Quid agis Domine mi dextram tuam ad ejus extendens pedes? An hoc praemanibus habes quod Iob ait: *Ad silicem extendit manum suam, subuertit a radice montes.* Numquid silicem hunc vis subvertere contumacem? O amor? Impugnare cor ejus conabant. Duo sunt quibus corda vincuntur & emolliuntur: corda generosa humilitate superantur, & prona sui dejectione; quamuis leo sit fortissimus bestiarum sui coram eo submissione, suam perditam ferocitatem. Corda vilia & femilia muneribus acquiescunt: eo namque modo Iacob fratris sui Esau studebat cor emolliere: dicebat enim: *Placabo eum muneribus.* Christus cor illud adamantinum subijcere sibi laborabat. Eia Iuda, mi discipule, si cor tibi sit nobile: tuis ecce me pedibus aduolutum. Opere perficio quod tibi cum estique mandauit, quod si tempore sacrificii offerendi recordatus fueris, quod frater tuus habet aliquid aduersum te, vade reconciliari prius fratri tuo, & tunc venies offeres munus tuum. Paratus ad suam sacrificium mei ipsius in ara crucis oblaturus: percipiam mihi est, te non leuiter aduersam tae animo placatum: festino me tibi

IV.

Quomodo corda superentur hominum. *Ps. 30. Gen. 32. Num. 7. 25.*

V.

Expenditur lotio pedum Iudae a Christo.

reconciliare, vel te mihi, & hoc non potestur pedibus supplex exposito. Si hoc male habet, quia Magdalene petris vincti pretiosi effusionem, pedibus meis aduoluti ecce me tuis habes pedibus adpacem, & rogantem ut in vitam me recipias amicum.

Muli Sancti perpendunt quia tunc non potest illos amplexus sui infernales, quatenus tibi illos lauerit, qualiter lacrimis suis aquas pedibus lauerit, qua ratione tuos interdum oculos laeauerit, eum quam potuit amicitiam dispiciens, quasi diceret: Amice, peder hoc conueniam enim ad tui curam perditionem: *Hieronymus (sic D. Chryso) celebrat illum a sedes vult, & a perditione abducere.* Notandum est D. Hieron, quod Dominus dixit ad Caia, secundum lectionem Septuaginta: *Quiesce.* Primus ille diaboli discipulus hunc eum nomine fugit D. Basilium, mortali flagrabat inuidia contra fratrem suum, iungens proditoriam illi necem machinabatur; appropinquanti illi Deus vulgus mouit benigno, & ait: *Caia fili mi quid agis, esto tibi praesens, amice tui tibi majus quam fratri inferre detrimens.* Vt quid necem ejus meditaris? In quo se male offendit? *Peccasti?* An malam conceptisti conceptionem? *Quiesce?* jam illam remitte, & pacis perfrue te. Hoc multo contentius poterat Dominus Iuda dicere proditori. *Quiesce fili mi, in quo tibi molestus fui, ut me vincti inimicis meis traditurus occidendum Te esse quid offendi? Tibi numquid in aliquo delicti Te meum creavi Apostolum, peccatum tibi concessi curandi languores, excedi Darum mensa meae te sumpti conuictum, tempore tibi benedixi: qua igitur de causa mortem mihi machinaris? *Peccasti?* Memen tuum perverbum inualit propositum? Me vendere numquid decreuisti? *Quiesce:* cessent hi pedes, quiescant, jam illis aduoluit humillimus. Si est tibi sit ferule & sordidum muneribus deo, que emolliendum, ecce pedibus tuis, quatenus Deus dare potest munera. *Quiesce.**

O Domine quam veraciter dixisti amplexum illud Davidis oraenium: *Hoc non potestur qui edebat panes meos, magister tui super me plantatum.* Proditoris scelus contra me perditus aggressus est adeo inigne & magister, ut tale quid simile non possit inueniri, nisi ipse esse sceleratus. D. Amb. haec verba Platana declarans, quae Christus referens ajebat: *peccabam edebat panes meos, laeuaui contra me calcationem.*

quod deat calcem mihi impedit durior: ex-
 pendit quod alludere voluerit illi quod pro-
 more habent puri quando luctantur: nam post-
 quam alter alterum superavit & in terram pro-
 stravit, qui victor erat ad pedes se victoris de-
 stravit, cuius victor calcem ori impingebat
 in signum victoriae: diciturque se hoc Romae vi-
 disse a nonnullis juvenibus practicum, quos
 ipse luctans conspexit: nam cum inter se diu
 multumque luctati fuissent, uno ex illis prostra-
 tus, istum qui superatus erat ad pedes se demit-
 tit: vultus cuius victor calcaneum ori infrin-
 gebat. Quale fuit inter Judam Christumque
 praesertim, dum ille traditionis molitur, & Chri-
 stus illi confert beneficia: nunc autem videtur se
 Christum victum fateri, quandoquidem jam dia-
 bolus Judam pleno possideat dominio, qui jam
 animo concepit scelus: exequi sacrilegae vendi-
 tionis: Christus ad pedes ejus se prostravit, illo-
 que ori suo applicat, in signum nullum superesse
 remedium lapidei illi cordi superando. Quid
 hoc, Domine, an ergo plus poterit in corde
 ludei diaboli malitia quam amoris tui efficacia
 potentissimi? Ut solidum principium statuit
 Spiritus S. quod sapientiam, non vinet malitia.
 Christus Sic est, nec Judas nec ejus malitia Christum
 male cor deiecit, nec ipse illum pedibus suis prostravit
 praesertim superatam, sed amor, amor qui accessit in
 corde, non, cuiusque ut se ad pedes tam horridi de-
 stravit: mirae proditoris. Haec est amoris Christi
 vis: ad victoriam ejusque triumphus, qui tantum non se
 sed etiam patitur malitia vincit & ingratitude, quin-
 que, quanto ex illa sumit augmentum & ardentius
 amat, infumescit: ita ut hic non sicut, sed vitrius
 est: nam de progressu in conferendo illi beneficia: super-
 atam ab hac carne suam illi in cibum & sanguinem
 suum administrans in potum, nec non etiam
 ad illi largitur eam, in quam omnes calti diuitias
 sui sui effuderat.

Modo videamus O Domine, quem ignis hic
 se operatus effectum in corde illo congelato ex
 flatu ventri Boreae Aquilonaris, Duo hic notat
 Spiritus S. insignis efficaciae, solem in calefa-
 ciendo & ventum Aquilonarem in constringen-
 do. Quanta vis illa solis quae omnia incendit
 & calcit, & ad intimas usque terras caue-
 nas pervadit: Solius admirabile, tripliciter exur-
 ens motus, rados ignis exussilans etc. quanta
 Boreae frigidi potentia, ut aquam in glaciem
 obduret fortissimam: Frigidus ventus Aquilo
 flavit, & gelavit crystallis ab aqua etc. illos hic
 intueri sibi oppositos: Sol Christus est sum-
 mo flagrans amoris igne, & diabolus qui sus-
 flat & cor ludei in glaciem commutat petrae
 simillimam. Sibi mutuo occurrunt, ut videa-
 mus uter palmam auferat victoriae. O cor dia-
 bolicum, Judam intelligo & execrori diabo-
 lum humanatum vel incarnatum! o hominem
 in diabolum transformatum!

Inter praecleara miracula quae mundus oblu-
 tur a sui per Deum creatione, hoc non paru-
 admirat est quod Spiritus S. in L. Sapientiae
 pendit, a Deo factum, dum populum Allegoria
 sum de seruitute liberaret Aegyptiacam. Nam de igne
 pluit super Aegyptios aquam congelatam vel & glacie
 lapides grandinis, pariter cum igne, ita ut gla-
 cies non solum ex ignis calore non liqueceret,
 sed potius congelaretur magisque obduraretur:
 ignis similiter nebulam glaciei frigore non extin-
 gueretur, quinimo feruentius inardesceret. O
 caeleste mysterium, hodierno nostro apprimè
 consentiens. Christum considera ignem consu-
 mentem, amor quo feruet incalecentem. Ju-
 dam intueri gelu durissimum: nam cor eius
 instat silicis obduraverat ut stillicidium conge-
 latum, quod avaritia & malitia diaboli tene-
 bat obfirmatum; Stupendum prodigium, ut
 nec tali igne gelu dissolnatur, nec tanta glacie
 ignis extinguatur: non enim amor Christi tali
 proditoris scelere victus elanguescit: quam-
 vis hoc in cogitatione ludei legeret, intentionem
 eius perspicam haberet, nolletque perfidiam,
 non tamen a praestando illi beneficia donaque
 deservire: lauat illi pedes, sibi suisque ma-
 nibus illos applicat, se ipsum apponit illi in ci-
 bum, sanguinem suum, carnem & divinitatem
 erogat, quasi qui cor eius intrare deside-
 ret, seque unum cum ipso efficeret: Sacerdotem
 ordinar, Episcopum consecrat Reverendissimum.
 O quantus hic ignis, quam efficax quena
 non infrigidat vel modicum glaciei ludei fri-
 gidissima. Porro quantum gelu, quam obdurata
 glacies.

Eccle. 43.

31

IX.

Allegoria

Sapientiae

pendit

de seruitute

liberaret

Aegyptiacam

Nam de igne

pluit super

Aegyptios aquam

congelatam vel &

glacie lapides

grandinis, pariter

cum igne, ita ut gla-

cies non solum ex

ignis calore non

liqueceret, sed

potius congelaretur

magisque obduraretur:

ignis similiter

nebulam glaciei

frigore non extin-

gueretur, quinimo

feruentius inardesceret.

O caeleste mysterium,

hodierno nostro

apprimè consentiens.

Christum considera

ignem consumen-

tem, amor quo feruet

incalecentem. Ju-

dam intueri gelu

durissimum: nam cor

eius instat silicis

obduraverat ut

stillicidium conge-

latum, quod avaritia

& malitia diaboli

tenebat obfirmatum;

Stupendum prodigium,

ut nec tali igne gelu

dissolnatur, nec tanta

glacie ignis extinguitur:

non enim amor Christi

tali proditoris scelere

victus elanguescit: quam-

vis hoc in cogitatione

ludei legeret, intentionem

eius perspicam haberet,

nolletque perfidiam,

non tamen a praestando

illi beneficia donaque

deservire: lauat illi

pedes, sibi suisque ma-

nibus illos applicat,

se ipsum apponit illi

in cibum, sanguinem

suum, carnem & divini-

tatem erogat, quasi qui

cor eius intrare deside-

ret, seque unum cum

ipso efficeret: Sacer-

dotem ordinar, Episco-

pum consecrat Reveren-

dissimum. O quantus

hic ignis, quam efficax

quena non infrigidat

vel modicum glaciei

ludei frigidissima. Por-

ro quantum gelu, quam

obdurata glacies.

B b b

glacies, quæ nec hoc igne dissoluitur, nec amolitur, re emollitur, imo tanto durius cor eius obfirmatur, ut recepto beneficio hoc caelesti, in illum diabolus penitus ingressus sit potestate: Et post hæc illam intravit in eum Satanas: & quando beneficia ad summum pervenire fastidium, ut plura quæ darentur, non superfluent, cordis eius glacies suspicium ascendit malitiæ ventrem: etenim Cum accepisset ille buccellam, exiit conuiuio. Non satis fuit Christo illi dare quod omnibus dedit per lotionem pedum, & SS. Sacramentum, sed insuper ipsi in particulari & soli & diuina manu sua buccellam potterit in amoris singularis pignus infallibile, & quam primum illam accepit à mensa surrexit traditionis crimen executioni mandaturus: itaque tanto ardore igneque tanto in supericam & diabolicam lapsus est obstinationem.

32. Aperte protestatus hic quod D. Chryso- stomus caeca verba D. Ioannis. Narrat Evangelista quod Dominus in mensa recumbens (credit D. Aug. hoc accidisse post Apostolorum communionem) n. otum quendam ediderit singularem quasi turbationis & commotionis, emissio vivo de corde spiratio, & nimis contristatus dolensque Iudæ perditionem (ex mente D. Aug.) in hæc verba protuberit: Turbatus est spiritus & protestatus, est, & dixit: Amen dico vobis, quia vnus ex vobis tradit me. Non leuiter turbantur Apostoli, se mutuo tristis aspiciunt, & D. Petrus ut ipse zelo feruentior D. Ioannem rogat, ut à Domino requireret, quatenus, ipse declaret quisram hoc facturus esset, foretque proditor. Fecit hoc D. Ioannes, dixitque illi Deus: ille est, quem ego singulari præsentiam favore, & debitis super ceteros mulcebo teneribus, ipsi manu mea buccellam panis porrigens intinctam in catini condimento, ex quo comedimus: ille est, cui ego intinctum panem porrexero. Quale fuerit hoc condimentum disputat Card. Baronius, Rituale presertim Hebraeorum, quod si licet compositum fuerit ex succo lactucæ sylvestris & cicoreæ, lapidis grati- que mixtum conf. tionibus: nam condimentum hoc in mensa erat non solum eo tempore quo Paschalis Agnus edebatur, sed etiam dum eterna durabat, quæ post esum Agni celebrabatur. Hæc dicens Dominus buccellam accepit panis, & conditura immergens quasi sibi eam præparans, exendit manum suam, & vultu benigno, oculisque ardentibus illam Iudæ tradidit, dicens: amice hanc somno buccellam: accepit illam Iudas & coenedit. Cum in-

traxisset panem, d. di. Iude Simon Itrauit post buccellam intravit in eum Satanas. Quid hoc significat: Intravit in eum Satanas. Nemoquid iam non intravit illum ad peccatum crimen excitans, quod iam animo exasperat exequendum? Intravit: ita D. Aug. tamperidem, sed non perfectè, vte omnino eum eum occidit, sed tantum illum eum occidit: & Ieri. egam illam cordi eum ingre- ditur. Dominum suum vendendi cogitationem, de qua sic loquitur Evangelista: Cum diabolus panem accepisset in cor, et traderet eum Iudas Cy. Ve scilicet ab hoc nefario retraheret eum propostio, Dominus illum operibus præuenit adeo singularibus, ut pedes illi lava. et, carnem & sanguinem suum illi propinquaret, & tandem his adhibitis pulis singulares, ut illi propria manu buccellam offerret intinctam. Quis hinc lectionis effectus? Post buccellam intravit in eum Satanas: quæ hoc accepto dono quo à præconcepito debent resiliere propostio, non solum se non ab eo intraxit melior, imo verò perfectè peior contraxit, & omnino resoluti facillè eam huc opere complete traditionem i. vendit Iudæ Satanas plene possedit, & ita in actum eum, ut perfectus eius Dominus, intecoluit: Iudas autem Satanas post buccellam in traditionem, ut Iudas tradidit panem plenus possideret, in quem panem Iudas tradidit, ut deciperet. Rationem hic cum D. Cyrill. & notando cum D. Chryso. discipulorum: quare potterit illi Dominus in singulari hæc panis buccellam? Ruperius respondit: ut spiritus S. conditio in quiete: Si esset in animo tuo, eum illum. Et. cui bonos enim ignem congerit super caput suum. D. Cyrillus respondet: ut oraculum impleret quod ipse ex Davide hæc occulione prædixit: Qui edebat panes meos, magnificauit super me supplantationem. Porro singulariter euenit, D. Chryso. actum exercere voluit: non ita veniillimi, & utram am odio Iudæ: quæ quæ tantum non moueret beneficium i. postquam enim lauit illi Dominus pedes, carnis suam in cibum, & sanguinem suum obtulit in potum, & speculæ sacramentalibus, ordinauit Sacramentum & Episcopis, hæc ceteros: ut illis hæc ipsi se eum ulatum cerneret, dono adeo singulari, ut videatur hanc Dominus buccellam ore suo intraxisse eam illi tradidit: Si non se commo- catio eum rubore non suffundit, hæc panem panem quem non mouisset: Censidera quomodo in Christo seruat amoris ignis, & nihilominus non dissoluitur gelu peccatoris Iudæ, sed firmius ob-

32. Ho. 7. in Ioan. Tract. 62. in Ioan. Tract. 62. in Ioan. Ioan. 13. 21. X. Qualis fuerit illa buccella. Tom. 1. Annot. au. 33. & 34.

duratur: quia ex eo ipso beneficio in tantam obdurat glaciē, ut iam totus fieret Satanae possessio. Vt autem vidit illum Dominus quasi omnino perditum, in tantum, ut flammis ignis adhaerens, summam contraxisset glaciē duritiem, quasi de cōfessione eius animo otio desponsens, desiderans negotio nostræ redemptionis ita D. Augustinus) sine in impositione, ait illi: *Quid facis, fac otiosus, & cōtino digressas conceptam perfecit iniquitatem.*

O gelu Satanæ? Quod ad ignem maxime feruorem magis obduratur & congelatur. An gelu huc æquiparandum? An tale bellum quis auduit, ut frigoris gelu ignis accendens accendatur, & ignis calore gelu feruoris capiat incrementum? O Myſterium! Fatis Deus, fratres mei, ne plures inter nos Iudei reuincant: *Nullus Iudeus reperitur*, sic optat D. Chryſoſt. quem licet solum diaboli sitis prædam abſulerit, plures tamen reliquit ad ecclesiam, quam minori pretio quam triginta denariis Christus veniunt, & quantum in se est, interfectione. Iudas, charissimi, semel committantur, semel illi Christum pedes abluat: tibi vero quoties corporis sui buccellam

portigit, quoties suo te Sanguine purificat? eundem quoties tibi potum propinat? Toties quoties peccata tua confiteris? Quoties heu quoties de mensa largis Altaris ad peccata festinans, ut quantum in te est illum deuotius crucifigas? Quoties eo ipso die quo communicasti, illum quatuor assium pretio vendis mille mendax periuuriis? Quoties (ne vera dixerim) integris adhuc in corde speciebus Sacramentalibus inhonestas tuas meditaris delicias, & Sarantecos felicitatis impulsus? O benignissime Deus, quam appositè dicere nobis & interrogare posses: *Scitis quid fecerim vobis?* Christiani, scitis quid velti gratia fecerim, quid veltæ salutis ergo pertulerim? An mente renouistis in quem vsque finem amor meus feruentissimus ascendit? An inquam beneficia tibi à me præstita, perpendisti? Nobis tu Domine, præbe intellectum, ut a motu tuo & quidem tanto nosse amor correſpondeat, tantaque beneficia tibi rependamus operibus, si non æqualibus, etenim hoc est impossibile, diuinis saltem oculis tuis sit grata quatenus illis gaudentes bonis omnibus uitentur celestibus in hoc mundo per gratiam, & in altero per gloriam. Amen.

S V M M A R I V M

HOMILIÆ QVADRAG. SEXTÆ

SE Q V E N T I S.

In generali Passionis Dominicæ mysterio, nobis mysteriorum illius profunditas representatur. *a.* & magnitudo beneficiorum, quæ nobis in illa diuino preparauit amor qui cum sit infinitus *b.* quantumuis cunctis communicetur hominibus, ita tamen singulis sit proprius, ac si propter ipsos solos amor illum ad illam sustinendam obligasset. Opus est hoc. *c.* quod vnicuique suam aperit obligationem qua sentire tenetur Christi dolores ut proprios: *d.* Quamuis enim in eo quod ex eis sentitur, amaritudo quæ

sentiri percipitur: in fructu tamen qui ex illis colligitur, magna percipitur suauitas.

B b 3

suauitas